

د حقوقو د پراختيا نړيوال سازمان
International Development Law Organization
Organisation Internationale de Droit du Développement
سازمان بين المللي انكشاف حقوق

پروگرام انتقال آموزشهای عدلی

تعلیمات مداوم حقوقی

بررسی محل واقعه

تهیه کننده : سلطان احمد

بازنگری توسط نصاب آموزشی

(۳ روزه)

(2015, may)

به حمایت مالی اداره بین المللی مبارزه با مواد مخدر و تنفیذ قانون (INL)، وزارت خارجه، آیالات

متحده امریکا

تدویر یافته توسط سازمان بین المللی انکشاف حقوق (IDLO)

کابل، افغانستان

www.idlo.int

خلص بيوگرافي نويسنده

سلطان احمد (احمدی) فرزند گل احمد (احمدی) متولد سال ۱۳۴۳هـ ش در ولايت کابل دريک فاميل روشن فکرديده به جهان گشوده تعليمات ابتدایی و متوسطه را تا سطح بکلوريا فراگرفته در اواخر سال ۱۳۶۰ شامل اکادمي پوليس شهر ريگا جمهوري لتويا با اخذ ديپلوم (حقوق دان) در سال ۱۳۶۳ فارغ گرديده است .

احمدی بعد از فراغت اکادمي پوليس منحيث آمرکنترول منطقوی، آمر مخصوص قوماندانی امنیه ولايت بغلان متعاقباً مدير مبارزه با جرايم جنایی قوماندانی امنيه شهر حيرتان ولايت بلخ به تعقيب بحیث آمر تخنيک کندک شاهراه بغلان، آمر تحقيق اشخاص، آمر حوزه دوهم امنیتی، آمر مخصوص قوماندانی امنيه ولايت بغلان، مدير مبارزه با جرايم جنایی بغلان مرکزی، قوماندان امنيه بغلان مرکزی، معاون آمریت کشف سازمان یافته، آمر حوزه اول امنیتی، آمربرسي جرايم عليه اشخاص، آمر مبارزه عليه مواد مخدر دهنه غوري ولايت بغلان و در سال ۱۳۸۸ بحیث معاون آمریت تحقیقاتی جرايم عليه اشخاص ریاست تحقیقات مبارزه با جرايم جنایی قوماندانی زون ساحوی (۱۰۱) آسمایی کابل و در سال ۱۳۹۱ حسب لزوم دید مقامات ذیصلاح به حیث مشاور حقوقی دفتر حمایت از سکتور عدلی وقضایی افغانستان و اخیراً به حیث مشاور حقوقی سازمان بین المللی انکشاف حقوق ایفای وظیفه مینماید.

از آنجائیکه پوليس مکلف به کشف جرم میباشد، آغاز فعالیت های پوليس علمی از محل واقعه جهت جمع آوری آثار، مدارک، شواهد، اسناد وغيره بمنظور کشف حقیقت و از بین بردن جرايم میگردد.

تلاش ما براین است تا با ارتقای سطح آگاهی کارمندان مبارزه با جرايم جنایی در امر مبارزه با جرايم (وقایه و جلوگیری، کشف و دستگیری) گام های استوار را با روحیه وطن دوستی برداشته تا در روشنی احکام قانون در تامین عدالت و اعاده امنیت و نظم عامه، وظایف خطیر خویشرا انجام داده باشند.

دراغتنام از رهنمایی های نیک، مل پاسوال غلام فاروق گلبهاری مشاور حقوقی سازمان بین المللی انکشاف حقوق و رهبری ریاست محترم کریمنا تخنيک ریاست عمومی مبارزه با جرايم در ترتیب و تدوین این جزوه درسی همکاری و جرئت اخلاقی و مسلکی بخشیده و همکاری بیدریغ نموده اند ابراز سپاس نمائیم. ضمناً از تیم محترم پروژه (JTTP) سازمان بین المللی انکشاف حقوق (آید لو) بخاطر تشویق و چاپ جزوه درسی هذا ابراز قدردانی میگردد.

بیو گرافی پوهندوی غلام فاروق گلپهاری :

غلام فاروق گلپهاری فرزند محمد یعقوب گلپهاری در سال ۱۳۲۴ در گلپهاری ولسوالی جبل السراج ولایت پروان دیده به جهان گشوده تعلیمات ابتدائی را در مربوطات ولسوالی جبل السراج تکمیل و شامل اکادمی پولیس گردیده که بعد از فراغت در بخش های مختلف پولیس اجرای وظیفه نموده ام در سال ۱۳۵۸ غرض تحصیل در رشته حقوق و علوم جنائی برای سه سال عازم کشورتویا گردیده و از مکتب عالی پولیس شهر ریگا با دریافت دیپلوم عالی (حقوق دان) موفق گردیده .

و مدت بیش از ۳۵ سال در بخشهای مختلف پولیس منجمله مدیر تحقیق قوماندانی امنیه کابل استاد دیپارتمنت جنائی اکادمی پولیس / امر دیپارتمنت جنائی / ریس تدریسات ان اداره / قوماندان اکادمی پولیس اجرای وظیفه نموده ام بعد از تقاعد به صفت مشاور زون ۲۰۲ شمشاد نیز خدمت نموده ام تهیه و ترتیب رساله تحت عنوان مشاهده محل واقعه در سال ۱۳۷۳ و تهیه کتاب کریمنال تکتیک در سال های تدریس در اکادمی و تحریر مضامین مسلکی در مجله پولیس از کارهای قلمی بنده میباشد .

احترام

Contents

۱	درس اول/ روز اول
۰	درس اول
۰	بخش اول: کلیات در خصوص بررسی محل واقعه
۰	مفهوم بررسی محل واقعه
۰	الف) تعریف محل واقعه
۰	ب) قانونیت بررسی محل واقعه
۵	ج) وظایف اعضای تیم در محل واقعه
۶	د) اقدامات امنیتی محل واقعه
۱۳	نوع آثار و میکانیسم ایجاد وتشکل آن
۱۴	الف) انواع آثار
۱۵	ب) اقدامات احتیاطی در محل واقعه
۲۱	درس دوم/ روز دوم
۲۱	بخش دوم: تکنیکهای بررسی محل واقعه
۲۲	بررسی و مشاهده علمی و عملی محل واقعه
۲۵	II. توجه و دقت لازم در تکمیل نمودن بررسی و مشاهده محل واقعه
۲۸	بخش سوم: تکنیکهای جمع آوری و حفظ آثار
۲۸	اثر انگشت
۲۸	الف) جمع آوری اثر انگشت . چگونه آثار انگشت بروی جسم بجا می ماند.
۳۲	ب) آشکار نمودن نشان انگشت و طریقه های حفظ آن
۳۶	درس سوم / روز سوم
۳۷	الف - طرق حفظ آثار خون در محل واقعه
۳۸	ب_ انواع افزایشات بدن و نقش آن در کشف جرم
۳۹	سلاح گرم
۳۹	الف) اهمیت آثار سلاح ناریه در کشف جرم
۴۰	ب (محل اثابت و فاصله فیر از نظر جنایی با علایم آن
۴۱	د) آثار پل پا
۴۱	۱- جمع آوری آثار پل پا
۴۴	۲- طریقه های حفظ آثار پل پا
۴۵	موی و کاربرد آن در کشف جرم
۴۹	دندان
۴۹	الف _ آثار دندان و استفاده از آن در کشف جرایم

بررسی محل و آقعه

سه روزه

اهداف کلی :

بعد از ختم این دوره آموزشی اشتراک کنندگان قادر خواهند بود تا:

- لیست نمودن نظر عمومی، میکانیزم ایجاد اثر و بررسی محل واقعه.
- شناسایی و تطبیق شیوه ها و اصول بررسی محل واقعه مطابق با معیارها و اصول مسلکی.
- کشف شواهد مادی و بیولوژیکی و حفظ آن.

عناوین کلی :

- کلیات بررسی محل واقعه
- تکنیکهای بررسی محل واقعه
- تکنیکهای جمع آوری و حفظ آثار

درس اول/ روز اول

اهداف درس روز اول

بعد از ختم این جلسه درسی اشتراک کننده گان قادر خواهند بود تا :

۱. لست کردن نظر عمومی ، میکانیزم ایجاد اثر ،
۲. شناسایی نمودن انواع آثار .
۳. دسته بندی کردن آثار مادی در کشف جرم.
۴. تشخیص دادن آثار مرئی و نامرئی.
۵. تشریح نمودن مشاهده محل واقعه.

موضوعات درسی :

- نظر عمومی (تعریف ، هدف ،انواع محل واقعه)
- انواع آثار و میکانیزم ایجاد اثر
- قواعد اساسی پالیدن ، تثبیت و حفظ آثار
- آثاری که در اثنای جرم در محل واقعه بوجود می آید .
- بررسی و جستجوی آثار در محل واقعه و نواحی اطراف آن.
- موضوعاتی که ضمن ارسال آثار نزد مرجع تدقیق کننده باید رعایت گردد.
- مشاهدات و کروکی محل واقعه به شکل مسلکی آن.

درس اول

بخش اول: کلیات در خصوص بررسی محل واقعه

مفهوم بررسی محل واقعه

الف) تعریف محل واقعه: محل واقعه عبارت از محلیست که جرم در آنجا واقع شده و نتیجه آن در همان محل و یا محل دیگر ظاهر شده باشد محل واقعه یا صحنه جرم نامیده میشود.

و یا عبارت از محلیست که مجرم در جریان / و یا بعد از انجام عمل جرمی در آن عملی انجام داده و یا احتمال انجام آن می رود که در نتیجه از خود آثار / علائم، عمدتاً و یا ناخود آگاه بجا مانده و یا احتمال بجا ماندن آن می رود.

هدف بررسی محل واقعه:

ثبوت عمل جرمی و تقصیر مرتکب، محل دستیابی آثار، انگیزه، بازسازی جرم، آثار رهبری کننده به متضرر، بررسی اظهارات، شواهد، اهل خبره و اعتراف مرتکب جرم، طرز العمل و یا روش کار مشاهدات مستند جهت تحقیقات و اجراءات قضا.

ب) قانونیت بررسی محل واقعه:

موضوع بررسی محل واقعه قبلاً در مواد ۲۳، ۵۴ و ۷۶ تعدیل قانون اجراءات جزایی مصوب سال ۱۳۵۳ اشاره شده بود. بعد از این قانون، در مواد ۳۲ و ۳۷ قانون اجراءات جزایی موقت، گنجانده شده بود. منتها با اجرایی شدن قانون جدید اجراءات جزایی، تمامی قوانین اجراءات جزایی سابق، لغو گردید.^۱ بر این اساس تنها مواد قانون اجراءات جزایی جدید قابل تطبیق می باشد که ذیلاً به مهمترین مواد این قانون در خصوص بررسی محل واقعه اشاره می گردد.

۱- ماده سه صد و هشتاد و دوم قانون اجراءات جزایی جدید:

(۱) این قانون یکماه بعد از نشر در جریده رسمی نافذ می گردد.

(۲) با انفاذ این قانون، قانون اجراءات جزایی منتشره جریده رسمی شماره (۲۶) مورخ ۱۳۴۴/۳/۵ با تعدیلات آن منتشره جریده رسمی شماره (۴۵) مورخ ۱۳۴۴/۱۱/۱۶، شماره (۹۰) مورخ ۱۳۴۶/۷/۱۸ شماره، (۲۶۸) مورخ ۱۳۵۳/۱/۱۵، شماره (۵۴۷) مورخ ۱۳۶۲/۱۰/۱۵، شماره (۶۵۷) مورخ ۱۳۶۶/۱۰/۲۲ و شماره (۷۶۳) مورخ ۱۳۷۰/۱۲/۱۷، قانون کشف و تحقیق جرایم و نظارت سارنوالی بر قانونیت تطبیق آن منتشره جریده رسمی شماره (۴۲۴) مورخ ۱۳۵۸/۱/۱۵ با تعدیلات آن منتشره جریده رسمی شماره (۴۹۸) مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۱، شماره (۶۸۸) مورخ ۱۳۶۸/۱/۱۵ و شماره (۷۳۷) مورخ ۱۳۶۹/۱۲/۳۰، قانون اجراءات جزایی موقت برای محاکم منتشره جریده رسمی شماره (۸۲۰) مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۶ و تعدیل فقره (۳) ماده (۸۳) قانون اجراءات جزایی موقت برای محاکم منتشره جریده رسمی شماره (۱۰۱۳) مورخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۰ و احکام مندرج مواد (۱۶۱ الی ۱۷۱) قانون جزا منتشره جریده رسمی شماره (۳۴۷) سال ۱۳۵۵ ملغی شمرده می شود و سایر احکامیکه مغایر احکام این قانون باشد لغو اعلان می گردد.

اصطلاحات آتی در این قانون دارای مفاهیم ذیل می باشد:

۱- کشف جرم: اجراء آتی است که به منظور جلوگیری از ارتکاب جرم و تشخیص مرتکب آن، نحوه و علت ارتکاب، تثبیت محل و حفظ آثار و اشیای متعلق به جرم ارتکاب یافته، صورت می گیرد.

۳۰- مدارک: آثار، علایم، شواهد و اشیائی است که از محل ارتکاب جرم یا محل دیگر یا بدن و یا لباس مظنون یا متهم بدست آمده و در نتیجه معاینات تخصصی از طرف اهل خبره، مرتبط به جرم یا مرتکب، تشخیص گردیده باشد.

دلایل اثبات جرم :

ماده نهم:

(۱) دلایل اثبات جرم عبارت اند از:

۱- اقرار متهم.

۲- شهادت شهود.

۳- اسناد

۴- شناسایی مظنون طور بالمواجه در صف.

۵- قراین: مدارک آتی با رعایت درجه اهمیت در معاینات تخصصی به حیث ادله مادی محسوب می گردد:

- نوارهای صورتی و تصویری، مراقبت تصویری یا سایر مدارک یا اطلاعات که از طرق اقدامات مخفی کشفی بدست آمده باشد.
- آثار رده های انگشتان دست، کف دست و پا.
- آثار بالیستیکی بالای مرمی و خول (کارتوس)
- آثار و علایم و افزار فلزی و سایر مواد سخت.
- پارچه های شیشه.
- آثار خون.
- آثار پاپوش.
- آثار نوشته ها.
- آثار دندان.

- آثار موی.
- آثار الکتریکی، بیولوژیکی و کیمیاوی.
- آثار اسلحه ناریه و جارحه و مواد منفلقه و منفجره.
- آثار وسایل نقلیه.
- آثار مایعات، منسوجات، لکه ها، تیزاب ها و املاح.
- سایر مواد و آتاریکه به نظر اهل خبره علماً ثابت شده و در تثبیت جرم و تشخیص مرتکب آن موثر باشد.

(۲) احکام مربوط به دلایل اثبات مندرج این فصل در تمام مراحل رسیدگی دعوی جزائی، قابل تطبیق می باشد.

(۳) قرائن تنها در صورتی اساس الزامیت را تشکیل می دهد که یک زنجیره دقیق و سازگار حقایق مربوطه را تشکیل داده و در کل عناصر جرمی را ثابت نماید .

(۴) محکمه نمی تواند به ظن خود و در صورت موجودیت شبهه در دلایل، به الزام متهم حکم نماید .

جمع آوری، ثبت، ارزیابی و نگهداری دلایل و مدارک

ماده بیستم:

مامور ضبط قضائی و سارنوال مکلف اند، جهت روشن شدن تمامی حالات مربوط به قضیه، مطابق احکام این قانون بدون در نظر داشت منفعت و ضرر مظنون و متهم به جمع آوری، ثبت، ارزیابی و نگهداری دلایل و مدارک اقدام نمایند.

عدم قبول دلایل و مدارک

ماده بیست و یکم:

(۱) دلایل و مدارک اثبات بدست آمده به اثر نقض احکام این قانون و سایر قوانین نافذه مورد استناد

قرار نگرفته، از دوسیه خارج و مهر می گردد. این دلایل جدا از دلایل دیگر نگهداری می شود.

(۲) در تمامی مراحل رسیدگی قضیه، سارنوالی و محکمه مکلف اند، از وجود یا عدم وجود دلایل و

مدارک مندرج فقره (۱) این ماده اطمینان حاصل نمایند.

تعدد دلایل

ماده بیست و چهارم:

- (۱) موجودیت یک قرینه به تنهایی سبب اثبات واقعه نمی گردد، مگر اینکه قرینه قاطع بوده و یا دلایل دیگر آنرا تأیید و تقویت نماید .
- (۲) مامور ضبط قضائی و سارنوال مکلف اند دلایل متعددی را تا حد امکان مبنی بر اثبات وقوع جرم و الزام مظنون یا متهم آن جمع آوری نمایند.

مکلفیت موظف کشف جرم:

ماده هشتادم:

- (۱) کشف جرم حسب احوال توسط پولیس و موظف امنیت ملی صورت می گیرد.
- (۲) پولیس و موظف امنیت ملی با رعایت سایر احوال مندرج این قانون بعد از دریافت اطلاع از وقوع جرم یا مشاهده علایم و آثار جرم به محل واقعه رفته و به فعالیتهای ذیل اقدام می نماید :
- ۱- مشاهده محل واقعه و تثبیت و تصویر اوضاع و احوالیکه بیانگر حدوث واقعه باشد.
 - ۲- شناسایی نوع جرم، مرتکب و متضرر.
 - ۳- گرفتاری و تلاشی مظنون در صورت لزوم.
- ۱- تشخیص اسناد مدارک مربوط به جرم، مرتکب و نتایج مرتب برآن.
 - ۲- شناسائی اشخاص حاضر در محل واقعه حین وقوع و ثبت اظهارات مظنون، متضرر، مجنی علیه، و شهود محل واقعه.
 - ۳- اتخاذ تدابیر لازم به منظور حفظ آثار و ضبط اشیای متعلق به جرم.
 - ۴- ترتیب محضر معاینات محل و سایر اجراءات مربوط.
- (۳) پولیس و موظف امنیت ملی مکلف اند، بعد از کشف جرم در خلال مدت (۲۴) ساعت، موضوع را به سارنوالی مربوط اطلاع دهد.

منع تخلیه محل واقعه و احضار اشخاص

ماده هشتاد و چهارم:

(۱) پولیس در جرم مشهود به مجرد رسیدن به محل واقعه، می تواند اشخاص حاضر را الی ترتیب محضر از تخلیه آن محل منع نماید .

(۲) پولیس می تواند اشخاصی را که حصول توضیحات راجع به واقعه جرمی از نزد آنها ممکن باشد، احضار نماید .

اطلاعات در خصوص واقعه.

۲- اهمیت واقعه جرمی

از نظر وسعت :

الف : صحنه جرم وسیع : در این صورت محل واقعه دارای ساحه وسیع میباشد . مثال : فیر از فاصله بعید (دور).

ب : صحنه جرم محدود : که فاصله بین فاعل و متضرر کم باشد مانند: قتل توسط کارد.

۳- محل واقعه از نظر پوش :

الف : سر بسته : محل واقعه دارای سقف وپوش باشد مانند : اتاق ، تونل و غیره

ب : سر باز : درین صورت صحنه جرم فاقد سقف میباشد مانند . باغ ، دشت، دره و غیره.

۴- از نظر حرکت : ثابت و سیار

الف - محل واقعه ثابت : درین صورت جرم بالای محل بدون حرکت .

ب - محل واقعه در عرشه کشتی و یا طیاره و غیره .

۵- از نظر کشف (معلوم . مجهول).

الف : محل واقعه معلوم : عبارت از صحنه جرم است که متصل به اجرای جرم و از محل واقعه معلومات

داشته باشد .

ب - محل واقعه مجهول : عبارت از صحنه جرم است که نتیجه جرم ظاهر ولی محل واقعه کشف

نشده و نامعلوم میباشد

۶- محل دریافت

عبارت از محلیست که اصلا جرم در یک جای به وقوع پیوسته ولی نتیجه آن در محل دیگر ظاهر شده باشد ، که محل مذکور را بنام محل دریافت یاد میکنند. در اکثر واقعات محل واقعه محل دریافت نیز میباشد.

۳- اهداف بررسی محل واقعه :

۱- حفظ حیات متضرر و پولیس

۲- گرفتاری مظنون یا مظنونین

۳- انسداد وسیع و تامین امنیت محل واقعه

۴- عدم تماس به اشیا واجناسیکه در محل واقعه موجود است.

فراهم ساختن زمینه و انتظار رسیدن تیم به محل واقعه

ج) وظایف اعضای تیم در محل واقعه :

۱. وظایف منیجر

- اداره محل واقعه

- رایه گذارشات

- اخذ معلومات از حوزه قضایی مربوط (حوزات امنیتی و ولسوالیها)

- کنترول و ترتیب دوسیه ها

۲. وظایف مستنطق :

- جمع آوری معلومات عمومی

- اخذ اظهارات متضررین، شهود، ناظرین، مظنونین .

- تشریح محل واقعه (حدود اربعه)

- نوع واقعه، محل واقعه، ساعت و تاریخ واقعه .

- تثبیت خسارات وارده

- رویداد قضیه و تثبیت شرح چهره مظنونین

۳. وظایف ساکو: (شخص جمع آوری کننده آثار و مدارک اثباتیه در محل واقعه):

- انسداد محل ذریعه فیه

- حفظ و جمع اوری آثار - صحنه جرم

- علامت گذاری

- عکاسی محل واقعه

- عملیه پودرکاری
 - ترسیم اسکچ
 - ترتیب البوم عکاسی
 - تثبیت راه رفت و آمد فاعلین
 - اسلوب جرمی
 - لیبل گذاری و اندازه گیری مدارک و ارسال ان بمراجع ذیربط
 - تلاشی اجساد
 - ترتیب مشاهده
 - درمحل واقعه منع است :
 - ۱- سگرت زدن
 - ۲- استفاده از تشناب
 - ۳- خوردن و نوشیدن
 - ۴- گشت گذار غیرمسولانه درمحل واقعه
- باز بسته کردن کلکین ها - بحالت اولی خود باشند

د) اقدامات امنیتی محل واقعه

۱. اقدامات ابتدایی پولیس درمحل واقعه

پولیس و ادارات مربوطه آن اولین مراجع اند که با مردم تماس نزدیک داشته اطلاعیه های قضایای جنایی به آنها مواصلت مینماید . به منظور اینکه درقبال قضایای جنایی و بررسی محلات واقعه آن برخورد مسلکی و علمی صورت گرفته بتواند ، نکات چند پیرامون این موضوع ارائه میگردد.

طریقه اخذ ثبت و راجستر اطلاعیه :- طوریکه درفوق تذکر بعمل آمد پولیس به مجرد وصول اطلاعیه یک واقعه جنایی مکلف است :

الف: شهرت مکمل اطلاع دهنده را اخذ و دررابطه به چگونگی وقوع واقعه توضیحات مختصر مطالبه نموده ، تاریخ وقوع واقعه ، ساعت و وقت دقیق واقعه را ونقطه بارز دریافت محل واقعه را آسان میسازد ثبت نماید .

ب :- اگر اطلاعیه از طریق وسایل مخابراتی به اداره پولیس اخبار گردیده ، پولیس با تکرار عمل خود را از صحت و سقم اطلاعیه مطمئن سازد.

۱- طرز رفتار کارمندان پولیس در محل واقعه

موظف مبارزه با جرایم جنایی (کشف جرم) که بعد از وصول اطلاعیه رهسپار محل واقعه میگردد. در این رابطه معقوله مسلکی مشهوری وجود دارد که (محل واقعه کلید واقعه) است. از اینرو غفلت در موضوع فوق سبب کار اضافی در اجراءات مستنطقین شده حتی اجراءات نادرست موظفین کشف در محل واقعه سبب بی نتیجه شدن کار مستنطقین جنایی و تیم بررسی کننده میگردد. در قدم نخست توجه دقت موظف کشف بایست متوجه متضرر واقعه باشد. هرگاه مساعدت و کمک به متضرر لازمی پنداشته شود در آنصورت پولیس یونیفورم دار در اتخاذ تدابیر امنیتی محل واقعه کمک مطالبه نمایند تا در محل واقعه آثار و علائم مدارک محفوظ بماند.

هرچه بلا تاخیر راپور (اطلاعیه) واقعه را به مرکز مربوطه خود مخابره نماید تا گروه اوپراتیفی (تیم بررسی واقعات جنایی بصوب محل واقعه عزیمت نماید . محل واقعه یا محل دریافت به یک ساحه وسیع انسداد گردد که تمامی آثار و مدارک اثباتیه جرم در آن ساحه محافظت شده بتواند . هرگاه محل واقعه منزل مسکونی (حویلی) باشد تمام ملحقات و اجزای آن از قبیل (دروازه ورودی ، دهلینز، اتاقهای نشیمن ، صحن حویلی یا باغ) تحت امنیت قرار داده شود. هرگاه محل واقعه در یک ساحه سرباز موقعیت داشته باشد بعد از احراز آن توسط ریسمان ، ریشمه محل واقعه انسداد گردد. تا الی رسیده تیم بررسی آثار مدارک اثباتیه جرم از بین نرود اگر بررسی محل واقعه از طرف شب صورت گیرد ساحه با وسایل دست داشته از قبیل گیس ، اریکین ، چراغهای برق دستی تنویر و ساحه مورد بررسی قرار گیرد.

در انسداد محل واقعه توسط ریسمان (زون گردش) را به منظور رفت و آمد موظفین نباید از یاد برد باید به وقت تام در احتیاط لازم و مراعات کلیه اساسات مسلکی ، علمی و وظیفوی در محل واقعه یا محل دریافت رفتار نمایند. زیرا محل واقعه نقطه اساسی آغاز تحقیق و کشف جرایم است.

۲. ممنوعیت وارد آوردن تغییرات در محل واقعه

در محل واقعه از لحاظ مسلکی به هیچ چیز نباید تغییر داده نشود هرگاه روی ضرورت های عاجل و مبرم موظفین پولیس به وارد آوردن تغییرات در محل واقعه میگردند. در آنصورت تغییراتی که توسط موظفین در محل واقعه پدیدار شده یادداشت ترتیب و بمجرد دیدن تیم بررسی کننده موظف به آنها گذارش ارایه شود. آثار مانند پل پای یا چاپ تایر عراده جات که بالاتر اوضاع جوی مانند (باد ، باران ، برف ، ژاله) احتمال از بین رفتن

قسمی یا کلی آن متصور باشد با استفاده از وسایل دست داشته مانند تخته چوب، دیگ، کاسه کلان، لگن و غیره محافظه شود.

هیچ وقت باید خودسرانه به آثار و مدارک اثباتیه جرم دست زده نشود. حتی به اشیایکه فکرشود مرتبط قضیه نیست زیرا هیچکس نمیتواند درمحل واقعه اهمیت احتمالی آنها را بدانند یا بشناسد از اینرو باید به خاک روبه پوست سبزیجات، پوست میوه جات، غذای باقیمانده، محتویات پیاله یا گیلان از قبیل چای، شیر، آب، میوه دست زده نشود، بهتر خواهد بود که موظفین درمحل واقعه نه سگرت بکشند و نه نیم سوخته آنرا درمحل واقعه پرتاب نمایند بهر حال اساسات مسلک ایجاب مینماید که موظفین پولیس درمحل واقعه باید دستکش به دست داشته باشند اگرچنین چیزی در اختیار ندارند بهتر است دستها به جیب باشد.

۳. اقدامات مساعدتی و کمکی

هرگاه درمحل واقعه یا (محل دریافت یا محل ثانوی) جسد و یا اجساد وجود داشته باشد لازم نیست الی رسیدن گروه اوپراتیفی پولیس جنایی به آن دست زده شود و اگر مجروحین و یا مضرورین درمحل موجود و نیاز به کمک داشته باشد، چون حفظ حیات شخص و یا اشخاص نزد پولیس از همه چیز مهم است. از اینرو به مجروحین که خونریزی شدید داشته باشند و یا مضرورین که عارضه کسر استخوان و یا خلع در وجود شان به مشاهده برسد بصورت عاجل به منظور قطع خونریزی و یا بی حرکت ساختن ناحیه شکستگی اگر داکتر در نزدیکی وجود داشته باشد از او مساعدت مطالبه نماید در غیر آن خودشان کمک های اولیه طبی را اجرا نموده مجروحین و یا مضرورین را به نزدیکترین مرکز صحتی انتقال نمایند و محل افتاده گی آنها را با تابشیر نشانی نمایند. در چنین حالات فراموش نشود که به اثر رفت و آمد موظفین به منظور کمک به مجروحین آثار جدیدی بوجود میآید که مامور پولیس آنرا یادداشت و به موظفین گروه اوپراتیفی گذارش ارایه نمایند.

۴. اقدامات ضروری و ارزنده مامورین درمحل واقعه

موظفین کشف جرایم با مساعی پولیس یونیفورم دار که در مرحله نخست وارد محل واقعه می شوند بطور سیستماتیک با در نظر داشت حالت مشروعیت و اقدام به صورت فوری اجراء خود را به حالت خون سردی تام انجام میدهند.

الف - با استفاده از آثار داغ محل واقعه در مورد تشخیص و گرفتاری مظنون قضیه اقدامات لازم رامرعی دارند.
ب- از متضرر قضیه راجع به هویت فاعل، شرح چهره، علایم فارقه و سایر خصوصیات والبسه که فاعل حین ارتکاب فعل بتن داشته با استفاده از آن به منظور دریافت فاعل به اقدامات کشفیاتی توصل ورزد.

ج- هرگاه در محل واقعه ظن معقول پولیس بر آن شود که در میان تماشاچیان مجرمین نیز وجود دارد آنها را تحت نظر قرار دهند بمنظور اینکه بعضاً مجرمین بعد از اجرای عمل جرمی شان به محل واقعه حاضر گردیده می خواهد بدانند که اجراءات پولیس از چه قرار است.

به ویژه در قضایای حریق عمدی به محل حریق حاضر شده نمی توانند خوشحال و شادمانی خود را اکتفا نمایند. و همچنان پیروانها نیز از لحاظ توجه به حرکات آنها از نظر دور نشود. ازین روسعی شود تا افراد و اشخاصیکه خود را به محل نزدیک ساخته دلچسپی بیشتر از خود تبارز میدهند تحت مراقبت و تحت نظر قرار داده و به موظفین گروه اوپراتیفی گزارش داده شود.

۵- مشاهدات و یادداشت های مامور پولیس در محل واقعه

موظفین کشف به حیث اولین کسانی که در محل واقعه حضور پیدا میکنند از تمامی صحنه محل واقعه از زمان ورود الی ختم بررسی محل واقعه از طرف گروه اوپراتیفی جزئیات مهم محل واقعه را نزد خود یادداشت شهرت اطلاع دهنده، وقت دقیقاً اطلاعیه، وقت رسیدن به پولیس به محل واقعه، تاریخ وقوع واقعه راجع به وضعیت عمومی محل واقعه،

وضعیت ساختمان، حدود اربعه آن (شمال، جنوب، غرب و شرق) تعداد طبقه ساختمان، تعداد اتاق ها، سیستم اعمار ساختمان (خامه کاری، پخته کاری) احاطه ساختمان.

هرگاه دروازه باز بوده باشد در رابطه به حالت آن باز بوده، قفل مغزی یا قفل سنگی، زنجیر و زلفی در کدام حالت قرار داشت، کلید در بین قفل بود یا قفل شکسته شده. همچنان در ارتباط وضعیت و تعداد کلکین ها باز بوده یا نیمه باز بودن، حالت شیشه های کلکین شکسته بودن شیشه موقعیت زیر و زره شیشه های داخل اتاق یا بیرون اتاق و همچنان وضعیت چراغ های برق روشن بودن یا خاموش بودن آن سوچ و موقعیت آن هکذا موقعیت جسد یا مجروح یا موقعیت آلات جرمی، سلاح ناریه، تفنگ، تفنگچه، کارد، چاقو، آثار خون، موی، پل پای، چاپ تیر و وسایط نقلیه راجع یادداشت نموده و به گروه اوپراتیفی گزارش ارائه نماید.

۶- هفت سوال طلایی :

از اوانیکه افسر پولیس جنایی در محل واقعه حضور میابد پیوسته در صدد جمع آوری ارزیابی و مرتبط ساختن اطلاعات مربوط به جرم به یکدیگر خواهد داشت. به این منظور افسر که رهبری گروه اوپراتیفی (تیم بررسی) محل واقعه را عهده دار است یادداشت های مقدماتی را تنظیم و پاسخ یکتعداد سوالات مطروحه رانزد خود یادداشت مینماید.

به ارتباط یادداشت ها و دریافت جواب سوالاتیکه در جریان بررسی مطرح بحث میشود و دلیل اساسی را میتوان عنوان نمود.

الف: تهیه یادداشت ها به عنوان یک منبع اساسی اطلاعات در ترتیب محضرمشاهدات .

ب: تهیه یادداشت ها در مراحل بعدی منجیث مساعدت کننده اثبات جرم را در مراحل مختلف تحقیق .

زمانیکه افسر مسول میخواهد در جریان بررسی محل واقعه یادداشت های مرتبط ویابالای قضیه خودرا حاکم سازد بایست درصدد دریافت جواب به سوالات که درذیل از آن یادآوری میگردد وآنرا هفت سوال طلایی ویا قواعد طلایی پولیس یادمینمایند برآید. دریافت جواب به این هفت سوال درواقع عناصر اصلی و اساسی بررسی و تحقیق یک قضیه جنایی راتشکیل میدهد.

۱- کی ویا (چه کسی)؟

پاسخ گفتن به این سوال موارد ذیل را احتوا مینماید .

- فاعل قضیه جرمی کی بوده؟
- کی جرم را کشف واطلاع داده؟
- کی شاهد ماجرای جرمی بوده؟
- کی به مجرم کمک نموده؟
- کی دلایل مادی را به پولیس نشان داده است؟
- کی تحت سو ظن قراردارد؟
- کی حاضر به توضیحات راجع به جرم است؟
- کی گذارش موضوع را تهیه و تنظیم نموده؟
- کی موضوع را تحت کشف و بررسی قرار داده؟
- کی از جرم بوقوع پیوسته متضرر شده؟
- کی شرکای مجرم بوده؟

۲- چه؟

منظور از مطرح نمودن پرسش هذا اینست که بدانیم که آیا واقعه به وقوع پیوسته یا چطور؟ اگر واقعه به وقوع پیوسته دارای چه وصف جرمی بوده (قتل، سرقت، رشوت، اختلاس) و غیره موارد ذیل را احتوا مینماید .

- چه نوع جرم بوقوع پیوسته؟
- چه زمانی جرم بوقوع پیوسته؟

- چه وقت اطلاع جرم به پولیس داده شده؟
 - از چه اسلوب جرمی مجرم استفاده نموده؟
 - چه نوع ابزار جرم از مجرم در محل واقعه باقی مانده؟
 - چه زمانی پولیس جنائی در محل واقعه رسیده؟
 - چه اجراءات مامورین پولیس در محل واقعه انجام داده اند؟
 - چه اجراءات برای حفظ آثار در محل واقعه بعمل آمده؟
 - چه نوع اشخاص پیرامون جرم منحیث شاهد توضیحات داده؟
 - چه نوع آلات و ابزار در ارتکاب جرم بکاررفته؟
- ۳- چگونه؟

منظور از پی بردن به این پرسش عبارت از دانستن نحوه ارتکاب و کیفیت وقوع جرم است که جرم چگونه و به چه طریقه، اسلوب بوقوع پیوسته؟

مثلاً با جسد مواجه هستیم باید بدانیم اینکه جرمی بوقوع پیوسته جرم است و یا خودکشی، اگر درین واقعه اسلحه بکار رفته پوچک آن در محل واقعه بدست آمده آیا اسلحه ویا پوچک بدست آمده همان است که جرم توسط آن صورت گرفته؟

- آیا پوچک بدست آمده در کنار جسد بوده؟ ویا مثلاً در جرایم سرقت: سارق چگونه سرقت را انجام داده؟ از دروازه وارد شده؟ از طریق دیوار داخل شده ویا دیوار را سوراخ نموده؟ سارق چگونه اطلاعات پیرامون اموال منزل دریافت نموده؟ چگونه مجرم وسایل ارتکاب جرم را بدست آورده؟ چگونه مامورین پولیس در مورد جرم اطلاعات بدست آورده اند؟ چگونه مامورین پولیس در دستگیری سارقین اقدام نموده اند.

۴- ذریعه چه چیز؟

یکی از مهمترین پرسشهاست که مامورین پولیس جنائی در محل واقعه ویا در جریان بررسی باید جواب آنرا دریافت نماید. که مجرم در ارتکاب از چه وسیله استفاده نموده - اسلحه ناریه؟ (تفنگ، تفنگچه، کلاشنکوف).

- سلاح جارحه: (کارد، چاقو، قمه، سیلاوه، برچه).
- سلاح ضاربه: (دنده، چوب، سوته، میله آهنی، پنجه بوکس، مشت).
- آلات نافذه ویا خلنده (میله نوک تیز، سیخ، میخ).
- آلات قاطعه مانند (تبر، تیشه، ساتور).
- مواد سمی (انواع مواد زهری).

۱- چه وقت؟

عنصر وقت در قضایای جنایی از اهمیت قابل وصفی برخوردار است و هر پلیس که در محل واقعه به منظور بررسی جرم توظیف می‌گردد باید به این سوال جواب دریا بد یعنی عامل زمانی در مسلک پلیس اهمیت بیشتر دارد هر قدر زمان و لحظه ارتکاب جرم دقیق تعیین شود کشف و تحقیق پیرامون قضیه مطلوب بدست می‌آید.

مثلاً اگر در جرم سرقت مجرم با بالاشدن به درخت و از آن طریق داخل امارت شده باشد میتواند از بررسی محل و شاخه‌ها شکسته و پژمرده آنها زمان تقریبی وقوع جرم رامعین ساخت و یا معاینات دقیق محتویات معده برای تشخیص ساعت مرگ به وسیله موظفین طب عدلی میسر می‌گردد. یکی دیگر از موارد اهمیت تعیین زمان وقوع جرم انست دانستن وقت دقیق واقعه مستنطق را به هدف که همانا کشف حقیقت است میرساند. پرسش چه وقت در کشف جرم به صورت سوالات ذیل مطرح میشود؟

- چه وقت جرم واقع شده؟
- چه وقت پلیس از وقوع جرم اطلاع حاصل نموده؟
- چه وقت متضرر شکایت نموده؟
- چه وقت متهم دستگیر شده؟
- چه وقت پلیس به محل واقعه رسیده؟
- چه وقت متضرر یا (قربانی) آخرین بار در کجا دیده شده؟
- چه وقت (در صورتیکه قتل باشد) جسد مقتول دریافت شده؟

۲- کجا؟

مرام از طرح شدن سوال کجا همانا محل و مکان وقوع جرم است که افسر موظف در محل و بر حسب نوع جرایم از هم فرق میکند در بسیاری از قتل‌ها ممکن محل واقعه و محل دریافت یکی نباشد و مجرم شاید بعد از ارتکاب جسد را به جای دیگری منتقل نموده باشد. در مورد ارزش شناخت و تعیین محل واقعه هر قدر گفته شود بجاست زیرا پلیس علمی امروز تقریباً تمام فعالیت خود را در محل واقعه متمرکز میکند از همین لحاظ محل واقعه را کلید واقعه خطاب نموده اند.

سوال کجا موضوعات ذیل را احتوا میکند.

- جرم در کجا واقع شده؟
- در کجا جرم کشف شده؟
- در کجا آثار و علائم و یا ابزار جرم مخفی و یا محوه شده؟

- درکجا متهم دستگیر شده؟
- درکجا متهم وظیفه داشته؟
- درکجا متهم ویا متهمین همین رفت و آمد داشته ویا دارند؟
- درکجا شاهدان بودوباش دارند؟
- درکجا اقارب متهمین مفروزرنده گی دارند؟

۳- چرا؟

پرسش مهم دیگری است که برای هر موظف تحقیق و بررسی مطرح میشود. و او موظف است تا به آن پاسخ منطقی دریافت نماید مثلاً جواب دادن به سوالات که

- مادری چرا بچه اش را کشت؟
- چرا مال بادار خود را نوکر سرقت نمود؟
- چرا فلان نفر پدر خود را مسموم کرد؟
- وچرا خود را به پولیس تسلیم کرد؟
- احمد چرا خانه خود را به آتش زد؟

درحقیقت انگیزه جرم مشخص میشود باید یادآور شد که منظور از انگیزه جرم عبارت از سود مادی یا معنوی است که مجرم تحت تاثیر وکشش ان دست به ارتکاب جرم میزند با دریافت جواب سوال (چرا) میسر میگردد. درجرائم حریق های عمدی ممکن انگیزه موضوعات و منازعات مال وکسب اموال باشد مانند کسی که مال خود را آتش میزند. تا از شرکت بیمه جبران خساره اخذ نماید. ویا هم ممکن انتقام دیوانگی تعصبات مذهبی نژادی سیاسی، بی احتیاطی، فراموشی، بی نظمی، تبلی و غیره انگیزه ها درقضایای حریق عمدی بوده باشد.

نوع آثار و میکانیزم ایجاد وتشکل آن

طوریکه قبلاً" تذکر بعمل آمد آثار طرف مطالعه علم تراسولوژی عبارت ازهمان تغییرات مادی وعینی بوده که درآثر تماس جسم ویا شی مولد اثر بالای جسم حامل اثر بوجود میآید که همچو آثار معمولاً"درنتیجه تماس یا کتکت دوجسم یا دوشی بمیان آمده میتواند. جسم ایکه اثر بالای آن ایجاد گردیده بنام جسم حامل اثر وجسم ایکه اثر توسط آن بوجود آمده جسم مولد اثر یاد میگردد و قسمت که تماس آن موجب پیدایش آثار شده بنام ساحه ویا قسمت کتکت یاتماس گیرنده یاد میشود و تغییرات مادی امکان دارد تحت شرایط گوناگون ودر اثر فعالیت اجسام واشیای مختلف بوجود آید که مجموعه این شرایط بنام میکانیزم ایجاد وتشکل آثار یاد میشود.

پراکتیک و تحقیقات تجربوی نشان دهنده آنست که درتشکل ایجاد نوعیت اثر فکتورهای مانند خصوصیت تماس و حرکت اجسام و اشیا درمقابل همدیگر درموقع ولحظات ایجاد اثر، ماهیت و خصوصیت مواد مرکبه اجسام و موقعیت آن تاثیر بارز داشته و آثار ایکه طرف مطالعه تراسولوژی قرارمیگیرند از نظر نوعیت ذیلا" تقسیم شده است.

الف) انواع آثار

۱- اساساً دو نوع آثار وجود دارد: آثار ثابت و آثار متحرک یا دینامیک، هر کدام از این آثار نیز ممکن است یکی از دو حالت ذیل را داشته باشد. آثار دارای حجم (داغ اثر) و یا آثار بدون حجم (چاپ اثر)

آثار صرف درنقطه تماس دو جسم یا دوشی در اثر حرکت و تماس اینها با همدیگر یا حرکت و تماس یکی از آنها بوجود آمده میتواند آثار ضربه، فشار، تاپه و مهر از جمله آثار ثابت محسوب میگردد و آثار قطع و برش عبارت بوده از آثار غیر ثابت معنی متحرک

۱- آثار ثابت

معمولاً "بدون کش و تغییر بوده ازهمین جهت است که به مطالعه اثر شکل و اندازه جسم مولد اثر تثبیت شده میتواند و علایم خصوصی یا منحصر به فرد که بنام علایم میکروسکوپی یاد شده و در ساختمان خارجی ایجاد قابل ملاحظه میباشد. و امکان تثبیت همانندی جسم مولد اثر را میسر میسازد که از قبیل آثار پل پاه، پاپوش، آثار انگشتان رانام برد. آثار تایر موتر با آنکه جسم مولد اثر یعنی در حرکت بوده ولی جسم حامل اثر بدون حرکت بوده و از جمله آثار ثابت محسوب میشود.

۲) آثار متحرک یا دینامیک

آثار متحرک بشکل خطوط یا کانال مانند در اثر تماس یک قسمت جسم مولد اثر بالای جسم حامل اثر ایجاد میگردد که دارای طول، عرض، ضخامت، و عمق بوده میتواند و خصوصیت جسم مولد اثر بالای جسم حامل اثر به شکل داغ یا فرورفتگی بمیان آمده باشد بنام آثار دارای حجم یاد میشود مانند آثار بروی خاک، فلز تصادم موتر و دیگر وسایل بوجود آمده اکثر دارای معاماتهای مفید و در مورد جسم مولد اثر بوده میتواند که امکان تثبیت طبقه بندی و انفرادی بودن آنرا میسر میسازد.

کیفیت اثر ایجاد شده مربوط بوده به ماهیت فزیکتی جسم حامل اثر یعنی به هر اندازه بی که سطح جسم و اجسام هموار و صیقل شده باشد بهمان اندازه علایم جسم مولد اثر بطور واضح بالای آن باقی میماند.

بهمین ترتیب بالای فلزات که خاصیت نرم و درای سطح هموار بوده و بالای چوب، آثار آله قطع کننده بشکل قالب نما باقی میماند که از آثار دارای حجم محسوب میشود.

ب) اقدامات احتیاطی در محل واقعه

۱. قواعد اساسی پالیدن، تثبیت و حفظ آثار

جستجو و پالیدن آثار مادی در محل واقعه:

آثار و مدارک اثباتیه مادی امکان دارد که در قسمت های مختلف محل واقعه باقی میماند ولی جستجو باید در نقاط بعمل آید که امکان تماس و باقی ماندن آن موجود باشد. که وضع چگونگی محل واقعه ماهیت و خصوصیت اجسام که آثار باید بالای آن باقی بماند و همچنان مکانیزم ایجاد اثر را باید در نظر داشت. در محل واقعه بعضاً تعداد زیادی از آثار یکنوع بنظر میرسد طور مثال چندین اثر از یک پاپوش یا آثار گوناگون قطع توسط کارد، تیر و غیره ملاحظه میشود لازم است همه آن حفظ گردد.

تجربه نشان داده که بعضاً آثار با وجود اینکه نامکمل و ناقص بوده ولی در تحقیقات نقش مهم پیدا میکند و یا اینکه در تثبیت جسم مولد اثر کمک مینماید.

از آنجائیکه آثار و علائم مادی طوریکه در فوق تذکر شد به انواع و اقسام مختلف بطور مثال آثار مرئی (چاپ اثر) آثار غیر مرئی، داغ اثر، آثار خراش و تراش و غیره در صحنه جرم بوجود میآید و باقی میماند بنابراین طریقه های خاص را ایجاب می نماید.

بصورت عموم در جستجو و حفظ آثار و علائم انانی موفقیت حاصل مینمایند که در جستجوی آثار و علائم حوصله تام داشته و از طرز بوجود آمدن آثار و علائم به اشکال مختلفه آن معلومات کامل داشته باشد. و چگونگی استعمال آلات و افزار جرم که از طرف فاعل به عمل آمده معلومات کافی حاصل کرده باشد. باید جدا توجه داشت که پولیس جنایی در موارد با آثار برمیخورد که اصلاً به جریان حقیقی قضیه رابطه نداشته بلکه بصورت فریبکارانه از طرف فاعل بوجود آمده میباشد تا پولیس جنایی را به یک طرف دیگر سوق بدهد.

۲- نقاط قابل توجه، قبل از جستجوی آثار:

موظفین حفظ آثار بمجرد مواصلت به محل واقعه با طرح سوالات موضوعات ذیل را باید برای روشن نمایند چه حل این تصورات مشعل خوب در راه رسیدن به هدف بوده میتواند.

الف: فاعل چگونه وارد محل واقعه شده است

با دریافت جواب این سوال روشن میشود که فاعل از کدام راه توسط چپی به محل واقعه آمده؟ چه در صورت دریافت راه رفت و آمد ممکن آثار خوب دریافت گردد.

چه ممکن فاعل در اطراف محل واقعه کمین گرفته و منتظر بوده باشد تا موقع مناسب اقدام به عملش مساعد گردد که درانجا امکان دریافت نصور، سوخته سگرت، شانه، کلاه و دستمال و غیره وجود دارد وهم نسبت به محل واقعه آثار پل پاه مصون و خوب دریافت گردد.

ب: فاعل در محل واقعه چه اجراء کرده است

برای دریافت پاسخ این سوال لازم است بشکل تخیلی پولیس خود را در لباس مجرم قرار داده و از خود پرسد که اگر بجای فاعل میبودم بعد از ورود به محل واقعه چه اجراء می کردم؟ که به این ترتیب پولیس برای روشن شدن این موضوع از قسمت های مختلف محل میتواند آثار قیمت دار را دریافت نماید.

ج: فاعل از کدام راه محل واقعه را ترک کرده است

در این صورت راه رفت فاعل نتیجه خوب را بدست پولیس میدهد چه در راه رفت فاعل اکثرا آثار مفید مادی دریافت میگردد اکثر اوقات مجرم حین بازگشت و از ترس گرفتاری وسیله جرمی مثلا "سلاح ناریه، جارحه، آله و افزار جرم و غیره را انداخته و فرار کرده وهم در بعضی موارد با تعقیب پل پاه وی به نتیجه موثر منتهی میگردد و حتی به محل بودوباش مجرم میرسد.

۳- کدام آثار دراثنای اجرای جرم میتواند در محل واقعه بوجود آید

درین مورد احتمالات بوجود آمدن آثار را در محل واقعه مدنظر داشته و درباره امکانات باقی ماندن آثار در نقاط مختلف محل واقعه فکر باید کرد که احتمال وجود آثار راقوی مینماید.

کدام آثار دراثنای اجرای فعل باید بوجود آمده باشد

در حالیکه فاعل در محل واقعه یک سلسله فعالیت های را انجام داده باشد در آن صورت خواهی نخواهی آثار مادی از وی در محل واقعه باقی مینماند. مثلا در وقت انجام عمل قتل توسط سلاح ناریه، موجودیت پوچک و یا در سرقت بالا کردن و پاپین کردن کالا آثار انگشتان در صورت مجادله اثر موی در محل واقعه باقی مینماند که دراثنای جستجو آثار با آن برخورد محتاطانه صورت گیرد.

آیا آثار در صحنه جرم تا هنوز بدون تغییر باقی مانده؟

برای دریافت این مطلب لازم است از متضررین و اشخاص معلوماتی طلب کمک نمود که اگر قبل از رسیدن پولیس جنایی متضررین، اشخاص معلومات دهنده و یا سیل بین وارد محل واقعه شده باشد در آن صورت ممکن آثار در محل واقعه بوجود آمده باشد که اصلا "به فاعل یا فعل کدام ارتباط نداشته باشد ولی از جانب مامور موظف حفظ گردد معلوم است به خطا رفته است.

کدام اشخاص بعد از وقوع داخل محل واقعه شده و برای چه مقصد در اکثر قضایا قبل از رسیدن پلیس جنایی سایر اشخاص یا بنا بر ضرورت و یا معلومات داخل محل واقعه شده و بدون احساس مسولیت گشت و گذار مینماید که آثار در محل واقعه را مغشوش میسازد در چنین صحنه ها آثار حفظ شده را نباید صد درصد متعلق به فاعل دانست بلکه آثار حفظ شده محل واقعه بامواد مقایسوی که از اشخاص مذکور بدست آورده شده و مورد مقایسه قرار گرفته تا عاری از اشتباه گردد. چه چیز تغییر خورده است

البته با دریافت این سوال معلوم میشود که صحنه جرم در ابتدا چه شکل داشته و فعلا چه منظره دارد که لازم است در جریان اجراءات به آن توجه داشت. چه نوع آثار از این اشخاص بوجود آمده است این پروسه که چه نوع آثار از کدام شخص بوده آثار فاعل را از آثار مشکوک تفکیک خواهد نمود. در جریان جستجو آثار به موضوعات ذیل توجه شود.

وقتیکه مامور موظف فعالیت جستجوی آثار خویش را آغاز می نماید دایم الوقت به حوصله و خونسردی به اساس یک پلان معین و اسلوب های بررسی محل واقعه که قبلا اموخته است اقدام می نماید و مراتب ذیل را باید رعایت نماید .

۴-آثار نه تنها در محل واقعه بلکه در اطراف و نواحی آن نیز جستجو گردد.

پروسه دریافت آثار نباید منحصر به محدوده یی محل واقعه باشد بلکه در قسمت های دور و نزدیک آن جستجو گردد. اکثرا آثار قیمت دار در محیط بعید محل واقعه حفظ گردیده چنانچه قبلا در این باره توضیحات لازم ارایه گردیده است.

a. حامل اثر باید بصورت دقیق معاینه گردد و در صورت لزوم از زره بین دستی و ماورای بنفش استفاده گردد؟

در محل واقعه اشیا واجناس زیاد موجود میباشد که بغیر از فاعل دیگر کسی آنرا از جای خود تغییر نداده که این نوع اجناسیکه فاعل با آن در تماس بوده باید بصورت محتاطانه و دقیق معاینه گردد. چه موجودیت آثار خون، موی، نشان انگشت و غیره از تصور بعید نمیشد.

b. در جریان حفظ به آثار تغییرات صورت نگیرد و هم مغشوش نگردد

هر اثر باید به بسیار احتیاط و به طریقه فنی آن برداشته شده و حفظ گردد. که در صورت بر خورد غیر مسنولانه آن آثار خوب فاقد استفاده خواهد شد. بطور مثال اگر داغ اثر بروی مسکه باشد و در پاکت گذاشته شود درین صورت مسکه از فشار پاکت تغییر شکل نموده و آثار نه مغشوش بلکه از بین خواهد رفت .

C. تمام آثار دریافت شده درمحل واقعه فوراً علامه گذاری و نشانی گردد:

آثار دریافت شده درمحل واقعه به منظور اینکه حین اجراءات دیگر در واقعه متضرر تخریب نشود باید بصورت فوری علامه گذاری گردد بطور مثال :

آثار پل پای با نصب تخته های معین معلوم دار گردد تا با پل پای مامورین موظف مغالطه نشود. آثار تثبیت شده درمحل واقعه بصورت عموم به طرق ذیل حفظ میگردد: آثار مادی طوریکه درگذشته توضیح گردید به انواع و اقسام مختلف درمحل واقعه از فاعل باقی میماند فلذا باید درحفظ آن مراتب ذیل رعایت گردد.

۱. هر اثر تثبیت شده باید تشریح گردد :

درتشریحات آثار تمام خصوصیات که دریک اثر به مشاهده میرسد به رشته تحریر درآورده میشود مخصوصاً " نوعیت اثر و مشخصات آن با حامل اثر و در نتیجه موقعیت اثر به صورت واضح، روشن و مفصل تحریر گردد.

۲. هر اثر تثبیت شده باید اندازه گیری شود:

آثار باید بصورت عموم به واسطه یک مقیاس که بزرگتر از آن باشد بصورت عمودی درصورتیکه به اصل اثر صدمه نرسد اندازه گیری میگردد.

۳. هر اثر تثبیت شده باید رسامی شود :

رسامی آثار اکثراً "با گذاشتن یک چوکات که بزرگتر از اصل آثار باشد صورت میگیرد که روی چوکات شیشه گذاشته و کاغذ نازک بالای شیشه هموار و چسبانیده میشود بعداً به شکل عمودی از بالای آن توسط پنسل رسامی میگردد. در رسامی اثر تمام مشخصات از قبیل نقش، شکل و بزرگی اثر بصورت واضح درنظر گرفته شود.

۴. هر اثر تثبیت شده درمحل واقعه عکاسی شود:

دروقت عکاسی آثار کمره عموماً بالای سه پایه نصب میگردد. پهلوی آثار مقیاس و پارچه کاغذی که بالای آن یادداشت لازم تحریر شده باشد گذاشته میشود. البته با گذاشتن این ضروریات مذکور به اثر صدمه نرسد. بعداً " کمره را از بالای اثر طوری عمودی به فاصله درحدود ۷۵ سانتی متر عیار نموده عکاسی شود.

۵. هر اثر تثیت شده در صورتی لزوم وامکان جنسا حفظ گردد و در صورت عدم امکان شکلا "حفظ گردد:

بعد از حفظ هر اثر یادداشت های ذیل تحریر گردد:

۱. -موقعیت اثر حفظ شده :که اثر مورد نظر از کدام محل از روی چه وبه چه ترتیب حفظ گردیده است .
۲. تاریخ وقوع واقعه وتاریخ حفظ اثر :برای تدقیق کننده دلچسپ خواهد بود تا در صورت امکان ساعت ،تاریخ واقعه وتاریخ ایکه آثار حفظ گردیده واضح گردد.
۳. نوع واقعه واضح تحریر گردد.
۴. سکیج حامل اثر یعنی چیزیکه بالای ان اثر قرار دارد در صورت لزوم رسم گردد. موضوعات ذیل ضمن ارسال آثار نزد مرجع تدقیق کننده باید رعایت گردد

۱. تمام آثار واجناسیکه جهت معاینه ومقایسه فرستاده میشود بایست بصورت دقیق نشانی گردد تا از تبدیل وتغیر ان جلوگیری گردد.
۲. در زمان باربندی آثار باید سعی شود تا هر قسمت آن از لغزش ، مالش ، خراش و تراش ،مخلوط ویکجا شدن محافظه شده باشد تاکدام تغییرات در آن رونما نگردد.
۳. از تطبیق وقطع نمودن آثار کاملا خودداری نمایید .
۴. مواد تحت اشتباه ومقایسوی بصورت واضح وازهم تفکیک گردد.
۵. موادیکه زود فاسد وتخریب میگردد و اشیاییکه درباربندی ان مشکلات محسوس باشد ویا بعضی از اشیاء واجسام مخصوص مانند اسلحه وغیره توسط یکنفر قاصد فرستاده شود.

کار عملی

اشتراک کننده گان به پنج گروپ ، پنج - پنج نفری تقسیم شده با مارکر در فلیپ چارت انواع آثار مادی جرم را در محل واقعه که در ذیل تذکر رفته لست و یادداشت نمایند. قواعد اساسی محل واقعه را نیز تحریر و در مورد باهم بحث نمایند.

قضیه فرضی

اسامی احمد مرید ولد شمس الدین باشنده ناحیه چهارم شهر کابل مورخ ۱۴میزان ۱۳۹۲در حالیکه نشه بوده با اسامیان هریک در محمد ونواب علی کارمندان جنایی گفتگو نموده اند. در لابلای گفتگو کارمندان جنایی احمد مرید را ولچک نموده در داله موتر مربوط خویش قید نموده اند. دوساعت بعد از آن هردو نفر کارمندان

که به نزد یک موتر میایند میبینند که احمد مرید در حالیکه سروصورت اش پندیده گی پیدا نموده و آثار سرخی و کیودی در روی و وجودش دیده میشود فوت نموده است.

سوال :

- کارمندان باید در ابتدا چنوع اجراء مطابق اساسات مسلکی انجام میدادند؟
- بعداز وقوع فوت کارمندان چنوع اجراء متوصل شونند؟
- اجراء که کارمندان متوصل میشوند مطابق کدام ماده قانون اجراء جزایی وقانون پولیس باید صورت گیرد؟

طی روز اول درمورد فصل اول درمورد نظریات عمومی پیرامون محل واقعه و تراسولوزی (نوع آثار و میکانیزم ایجاد وتشکل آن) مرور نمودیم که فردا مع الخیر فصل دوم بررسی ومشاهده علمی وعملی را به بحث خواهیم گرفت .

درس دوم/ روز دوم

بخش دوم: تکنیکهای بررسی محل واقعه

درس دوم، شامل بخشهای دوم (تکنیکهای بررسی محل واقعه می گردد) و قسمت اول از بخش سوم (جمع آوری و حفظ آثار) می باشد.

اهداف درسی

اهداف : اشتراک کننده گان درختم این جلسه درسی قادر خواهند بود تا :.

۱. دسته بندی شیوه های تکتیکی ، مسلکی مشاهده .
۲. اصلاح کردن فکت های منفی دربررسی .
۳. توجیه کردن فعالیت های کشفی نظر به اسلوب جرمی
۴. توضیح دادن نشان انگشت مرئی نمودن و حفظ آن

موضوعات درسی :

- بررسی و مشاهده علمی و عملی محل واقعه
- شیوه های عملی پیشبرد بررسی محل واقعه
- دقت لازم درمکمل بودن بررسی و مشاهده محل واقعه
- بررسی و مشاهده موشگافانه و تشریحی محل واقعه
- چگونه آثار انگشت بروی جسم تولید میشود
- آشکار نمودن نشان انگشت و طریقه های حفظ آن

فصل دوم

بررسی و مشاهده علمی و عملی محل واقعه

مشاهده محل واقعه از نگاه مسلکی اولین اساسی ترین، مهم ترین و حتمی ترین مرحله پرو سیجر کشف و تحقیق جرم تلقی می گردد. گفته میتوانیم که اصلا تحقیق کشف یک قضیه جنائی از مشاهده و بررسی محل واقعه آغاز می شود. بعضا چنان اتفاق می افتد که بنابر عوامل مشاهده محل واقعه در آغاز مرحله تحقیقاتی صورت نگرفته ولی بعدا محل ارتکاب جرم و یا محلی که احتمالا آثار جرمی در آن موجود باشد تثبیت میگردد در این جا پولیس جنائی مکلف است تا از محل واقعه بررسی و مشاهده به عمل آرد و زمانی همچنان می گردد که در مشاهده نخستین آثار و علایم جرمی در محل تثبیت نمی گردد. اما در جریان پروسه بعدی تحقیق روشن می گردد. لازم می افتد تا مکررا محل واقعه و یا محل دریافت بررسی و مشاهده گردد. تیم و یا گروه اوپراتیفی که از محل واقعه بررسی و مشاهده به عمل می آورند بایست همیشه آماده اجرای وظیفه باشند. آمادگی تیم و یا گروه اوپراتیفی دو مرحله را احتوا می نماید .

الف: آمادگی به منظور بررسی و مشاهده محل واقعه قبل از رسیدن به محل واقعه .

ب: آمادگی در خود محل واقعه

الف: پولیس جنائی یا بهتر بگویم گروه اوپراتیفی باکسب اطلاع از یک واقعه جنائی بادر نظر داشت ماهیت جرمی آمادگی خود رامیگیرد که چه نوع کمک به متضرر و یا اعاده امنیت نظم محل رانموده میتواند.

قبل از حرکت به سوب محل واقعه تمامی وسایل تخنیکی خویش رامورد معاینه قرار داده وازفعال بودن آنها اطمینان کامل حاصل نماید .

طورمثال : آیا بکس بررسی محل واقعه قتل را باخورد و یا بکس بررسی محل واقعه سرقت را؟. وسایل داخل بکس مانند: کمره، فلم، گچ و سایر وسایل تخنیکی آماده استفاده وفعال است. بنابر خصوصیت و ماهیت جرم واقع شده آیا ایجاب دعوت اهل خبره و فن را می نماید ویاچطور؟ به همین ترتیب تهیه وسایل ترانسپورت آماده ساختن آمبولانس جهت انتقال مجروحین، مصدومین و یا اجساد وغیره .

ب: آمادگی در خود محل واقعه از اخذ گذارش یا اطلاع از پولیس محل آغاز میابد زیرا وی بار اول وارد محل واقعه شده اند. کسب معلومات مینمایند.

- چه تدابیر امنیتی در محل گرفته شده ؟

- از ورود اشخاص در محل واقعه جلوگیری بعمل آمده ؟

- وضعیت اصلی محل واقعه حفظ شده؟
- آثار قابل مشاهده مانند پل پای، آثار چاپ و سایل ترانسپورتی بروی برف و یا خاک از تاثیرات جوی (بارنده گی افتاب - باد) و غیره حفظ شده؟
- درمورد گرفتاری تشخیص مجرمین چه نوع اجراءات ازطرف پولیس محل صورت گرفته بعد از استماع گذارش محل تیم بررسی و یا گروه اوپراتیفی اجراءات خویشرا چوکات بندی نموده وبه بررسی ومشاهده محل آغاز مینمایند.
- رول اساسی رهبری دربررسی محل واقعه همواره متعلق به کریمنال پولیس یا پولیس جنایی و یا کسیکه وظیفه کشف وتحقیق را به عهده دارد. درراس گروه اوپراتیفی قراردارد میباشد. هدآیات و رهنمایی های مستنطق درا جرای وظایف برای تمامی اشتراک کننده گان به استثنای حالات که حارنوال دران اشتراک داشته باشد حتمی میباشد.
- دربررسی ومشاهده محل واقعه باید دونفر شاهدهی که علاقمندی به ارتباط قضیه نداشته باشد دعوت بعمل آید .
- شهود موظف است تا تماما فکت ها و محتوای نتایج وفعالیتهای را که در پروسه آن حضور داشته مورد تائید قراردهد. اگرضرورت افتد آنرا دوباره ارایه نماید .
- معمولاً شهود توسط گروه اوپراتیفی بررسی کننده محل واقعه ازاطراف وجوار محل واقعه انتخاب ودعوت میگرددند.
- پولیس محل وشهود میتوانند درمحل واقعه حاضر باشند و این وقتی صورت گرفته میتواند که حضور آنها دررابطه تشخیص وشناخت مدارک اثباتیه مادی کمک نموده چگونگی جرم بوقوع پیوسته را توضیح مینماید .
- اشتراک متضرر وشهود دربررسی ومشاهده محل واقعه دارای خصوصیات علحیده میباشد. رول آنها درانست که آنها میتوانند که محل واقعه را دقیق ساخته وآثار ومدارک مادی را تشخیص و چگونگی وقوع جرم را توضیح وتشریح نمایند.در موردیکه پولیس جنایی لزوماً اهل خبره را دعوت مینمایند. نباید سمت دهی عملی بررسی محل واقعه را به متخصص واگذارشوند.
- از جانب دیگر نباید ابتکار را درقسمت دریافت آثار ومدارک وسایر حالاتیکه در کشف قضیه با ارزش باشد محدود نماید .
- مستنطق درجریان بررسی محل واقعه وظایف هریک ازاشتراک کننده گان آن در مشاهده محل واقعه وسایر وظایف کشفی معین نموده واجراءات سالم آنها را کنترل نماید .

قضیه فرضی :

شریف و نازنین نامان در باغ وحش معرفی و دوست شدند. در جریان چکر صحن باغ تصادفاً برادر نازنین وارد باغ شده هر دو را میبیند و بطرف شان حرکت کرده تا عکس العمل نشان بدهد. درین وقت نازنین برادر خود را میبیند و برای وی میگوید که شریف مرا بزور به باغ آورده است. برادر نازنین بنام نوید بالای شریف حمله ور شده در ناحیه سر شدیداً با ضربه کارد وی را مجروح نموده است. کارمند شریف در ساحه موجود بوده و جریان وقوع واقعه را به چشم سر دیده با اسلحه کمری نیز مجهز میباشد.

سوال :

- کارمند شریف چنوع اجراءات نمائید؟
- اجراءات عاجل کارمند شریف در صحنه جرم چه است؟
- در مورد فاعل قضیه چه باید کرد؟
- در مورد مجروح چه باید کرد؟
- صحنه جرم چگونه و چه وقت توسط کدام اشخاص و افراد بررسی گردد؟
- مطابق کدام ماده قانون اجراءات بعمل آورد؟

I. شیوه های عملی پیشبرد بررسی محل واقعه

محل واقعه شاید یک ساحه محدود و یا یک ساحه وسیع را دربر گیرد. یا مجموعه از ساختمانهای خدماتی، منازل مسکونی، عمارات غیررهایشی را احتوا نماید که ضرورت است تا هر واحد از چنین محلات را دقیقاً مورد مشاهده قرارداد. اکثراً اوقات وضعیت محل واقعه نظریه اوضاع جوی و سایر حالات ممکن زود تغییر یابد روی همین ضرورت است که سازماندهی درست محل واقعه با استفاده از وسایل تخنیکی و فنی و اسلوب طریقه عملی مسلک و شیوه های تکتیکی که در نتیجه یی تجارب علمی تثبیت شده بدست آمده در بررسی محل واقعه موثر واقع شده و نتایج درست را ببارمی آورد.

در قسمت پیشبرد و شیوه ها علمی بررسی محل واقعه باید نکات ذیل را مد نظر گرفت .

۱- به خرج دادن استعجالیت در بررسی محل واقعه :

مستنتق که در راس گروه اوپراتیفی (تیم بررسی) قرار دارد مکلف است به مجرد کسب اطلاع از وقوع واقعه بدون فوت وقت محل واقعه را تثبیت و فوراً به محل واقعه شتافته و مشاهده و بررسی آنرا انجام دهد هر نوع تعلل ممکن نقایص را ببار آورد .

الف - شاید وضعیت محل واقعه تغیر یا و بعضاً همچنان اتفاق میافتد که اصلاً پولیس بمنظور جلوگیری از عواقب ناگوار و جرم زایی که از عمل ارتكابی جاری مجرمین وقوع آن متصور باشد نمیتواند محل واقعه را بشکل اولی آن حفظ نماید مخصوصاً که حیات انسانها ی دیگر به مخاطره قرار داشته باشد. بعضاً محل واقعه توسط افراد و اشخاصیکه به جرم ارتباط دارند ممکن تغیر داده شود.

ب - احتمالاً آثار مدارک منجمله اثر نشان انگشت و چاپ پاپل پاویا آثار وسایل که توسط آن شکست و ریخت صورت گرفته در نتیجه عوامل محیطی اوضاع جوی مانند: باد، باران، ریزش برف، ژاله و غیره از بین برود.

ج - مدارک و آثار مادی چون اسلحه جارحه، اشیای قاطعه اسلحه ناریه ممکن از محل واقعه کشیده شده و یا از یکجا به جای دیگری منتقل شده باشد. یا ممکن مجرمین یا اشخاصیکه با آنها در ارتكاب جرم مساعدت نموده اند سلاح البسه و یاسایر موادو اجناس مربوط سایر افراد که در ارتكاب جرم سهمی نداشته باشند آورده و پولیس را اغوا نماید و مدارک جعلی را به ارتباط سایر اشخاص فراهم نمایند. لذا به منظور اینکه همچو حالات رخ نداده باشد تعجیل در قسمت بررسی محل واقعه امر حتمی شمرده میشود.

قواعد عینی بودن مشاهده محل واقعه:

اصل عینی بودن مشاهده محل واقعه در پروسیجر کشف و تحقیق از این لحاظ دارای اهمیت جدی است که صرف در صورت کشف و تشخیص عینی و مستند تمامی اوضاع و محل واقعه میتوان به دریافت حقیقت در دوسیه جزایی دست یافت .

در جریان بررسی مستنطق باید اینرا بدانند که مشاهده محل واقعه تشخیص چگونگی وقوع جرم صرف برای خودش نبوده بلکه سوالاتیکه در جریان رسیده گی قضیه نزد خرنوال وقاضی ظهور مینماید نیز به پاسخ آن پیش بین میباشد.

II . توجه و دقت لازم در تکمیل نمودن بررسی و مشاهده محل واقعه

اهمیت و ارزش بررسی محل واقعه مربوط میگردد به نتایجیکه از مشاهده ان بدست میآید هر نوع بررسی سرسری بر علاوه که در کشف قضایا نفعی نمیرساند بلکه بعضاً بررسی و مشاهده سطحی محل واقعه پروسه کشف و تحقیق را بخرنجترو پیچیده تر میسازد. در جریان تحقیق یک قضیه جنایی مستنطق بعضاً به مشکلات بر میخورد که باید حل آنرا در لابلاهی محضر مشاهده محل واقعه که دقیق و مکمل باشد جستجو نماید .

قابل تذکر است که مشاهده محل واقعه سعی شود دقیق مکمل و با حوصله مندی اجرا گردد مستنطق باید در جستجو آثار، مدارک اثباتیه طور فعالانه و دلسوزانه سهم بگیرد و آثار و مداریک که در روشن ساختن وضعیت کمک مینماید و از لحاظ تحقیق دارای ارزش باشد درج محضر نماید. مستنطق یک نقطه راهمیشه بخاطر داشته باشد که در محل واقعه اکثر آثار غیر مرئی و نیمه مرئی نسبت به آثار قابل دید بیشتر موجود میباشد. بنابراین کشف این آثار استفاده از وسایل تخنیکی، اقسام پودرها، فولیه ها، کمره وغیره را در نظر داشته باشد.

لزوم پیهم بودن مراحل مشاهده محل واقعه

بررسی و مشاهده محل واقعه اساساً از ملاحظه و توضیح و تشریح وضع عمومی محل واقعه آغاز میشود. به این ترتیب اگر محل واقعه در صحن حویلی باشد از دروازه حویلی شروع شده دروازه های اتاقها، زیرزمینی، تهکاو، دروازه، آهن پوش تعمیر عقبی و باغ هریک قابل تشریح بوده. دروازه حویلی سایر دروازه ها از نگاهی باز و بسته بودن داشتن و نداشتن قفل و سایر حالات آن مورد مطالعه قرارگیرد.

تشریح راه بام وضع روشنی کلکین ها تشریح هریک از اتاقها لوازم موجود در اتاق جالت صورت فعال بودن قفل ها به صورت دقیق مشاهده شود.

همچنان وضعیت موبل و فرنیچر، میزها، الماری ها، بیجا شده از موقعیت اصلی آن صندوقها و بکس های باز شده لکه های خون بالای موبل و فرنیچر دقیقاً مورد مشاهده قرارگیرد. گاهی چنان اتفاق میافتد که محل واقعه خارج از محدوده شهری در جنگل و کوه ها و یا کنار دریا واقع میباشد در همچو حالات لازم است پولیس با قسمت های جداگانه محل و همچنان با اطراف و نواحی و راه های رسیدن به محل واقعه چون راه ها سرک ها گذرگاه ها وغیره اشنایی حاصل نماید. زیرا ممکن مجرم الی رسیدن به همچو محلات از خود آثار ی بجا گذاشته باشد و یا حین فرار مدارک بجا بگذارند.

معاینه یی وضع عمومی محل واقعه از این لحاظ صورت میگیرد تا با سایر اشتراک کننده گان پلان کاری طرح و وظایف هریک شان چه گروه اوپراتیفی (تیم بررسی) و چه سایر افراد که کمک مطالبه شده اند تقسیم گردد. بعد از مشاهده و بررسی وضع عمومی محل واقعه به تعقیب مشاهده و بررسی موشگافانه (جزوار) آغاز میگردد.

III. بررسی و مشاهده موشگافانه و تشریحی محل واقعه

عبارت از بررسی دقیق همه جانبه به شکلی کلی یعنی مشاهده هر جسم و هر شی و هر کنج و کنار بطور جداگانه و علجیده .

تحقیق کننده که در راس گروه (تیم بررسی) قرار دارد حین بررسی و مشاهده موشگافانه خویش به آثار و مدارک که بر خور دینماید نکات اتی را در نظر داشته باشد.

- ۱- مدرک یاشی مورد نظر را نزد خود تثبیت و تشخیص نماید .
- ۲- موقعیت جنس (مدرک) رامعین سازد.
- ۳- شی مورد نظر چه است معلوم نماید .
- ۴- نشانی ها علایم ظاهری شی کدام چیزها است .
- ۵- علایم مشخصه شی یا مدرک چه است .
- ۶- وضعیت شی از چه قرار است . آیا در حالت وی تغییرات فزیکوی وارد شده و یا در حالت اول قرار دارد.
- ۷- آثار یکه در بالای شی موجود است در اثر اجراءات و فعالیت مجرم در محل واقعه بوجود آمده و یا برای اغوای پولیس توسط رنگ و یا خون حیوانات لکه دار شده .
- ۸- اگر شی مورد نظر اسلحه ناریه باشد آیا مرمی دارد یا خالی است .
- ۹- محل دریافت اسلحه ناریه تفنگچه یا تفنگ در کجا بوده (در سطح اتاق و یا کنجها تفنگچه دارای چه خصوصیات بوده و مارک و ماڈل آن چه میباشد).

چنانچه قبلا نیز تذکر رفت که در محل واقعه ممکن آثار زیاد و مختلف دریافت گردد و این یک امر مسلم است که تماما آثار یکه قابل رویت میگردد مانند آثار دست ، پا ، دندان ، ناخن و آلات افزار ، سلاح و وسایط ترانسپورت و غیره نباید ارزش احتمالی یک تعداد آثار یکه در کشف قضیه از نظر ابتدایی قابل اهمیت جلوه مینماید باعث آن شود که از تثبیت سایر آثار موجود در محل واقعه صرف نظر شود. چنانچه بعضی اوقات چنان اتفاق میافتد آثار یکه در مرحله اول به آن توجه صورت نگرفته بعدا من حیث یک مدرک با ارزش عرض وجود نموده است. این نکته نباید فراموش شود که هنگام دریافت یک اثر در محل واقعه نه تنها اثر مذکور در محضر ثبت کرد بلکه اثر دریافت شده میباید طور محفوظ برداشته شده و من حیث یک مدرک مادی در ضمن ترتیب دوسیه ازان استفاده گردد.

صحت بودن ، موثق بودن ، و موثر بودن یک اثر زمانی با ارزش تلقی می گردد که مستنطق بحضور داشت شهود و سایرین اثر دریافت شده را تشخیص و طور محفوظ از محل واقعه به حفظ ان اقدام و از طریق عکاسی در لابلائی دوسیه آنرا منعکس نماید .

قضیه فرضی :

شمس الدین و بدرالدین نامان قاچاقبران مواد مخدر هستند و در شهر کابل به فروش مواد مباردت میوززند. در جریان فروش مواد مخدر یکنفر از معتادین بعد از خریداری هیروین در همینجا افتیده و فوت نموده. پولیس فورا به محل رسیده و جسد را مشاهده، و شمس الدین نام را دستگیر کرده به حوزه برده است. درمورد وقوع فوت وثبوت ان چنوع اجراءات باید بعمل آید .

- مرجع ذیصلاح در اجراءات کدام مرجع است.
 - چه نوع اجراءات باید بعمل آید؟
 - با جسد چه باید کرد؟
 - با مواد مخدر و شمس الدین چه باید کرد؟
 - مطابق کدام ماده کدام قانون اجراءات بعمل آید؟
- بخش سوم: تکنیکهای جمع آوری و حفظ آثار

اثر انگشت

الف) جمع آوری اثر انگشت . چگونه آثار انگشت بروی جسم بجا می ماند.

طوریکه در مقدمه ذکر گردیده که رده های پاپیلیاری دارای قطارهای منظم مسامات بوده و از دهن هریک از این مسامات عرق ترشح خارج میگردد در عرق نیم الی یکنیم حصه مواد عضوی که از جمله تقریبا یک بر سه حصه نمک طعام، دو بر سه حصه آن یوریا تیزاب مواد عضوی یک مقدار کمی روغن متباقی (۹۹٪) آنرا آب تشکیل میدهد .

از مرکبات عضوی آن بعد از ترشح بروی سطح خارجی رده های پاپیلیاری بجامانده وهم از اثر تماس همیشگی دست که به بعضی حصه بدن مانند سر، روی، بینی، وسایر اجناس مانند خوراکیه افزارکار، مواد روغنی دیگر به اندازه آن افزوده شده قشرنازک مواد متذکره بروی سطح رده های پاپیلیاری را بوجود میآورد. هرگاه انسان جسم را در دست گرفته ویا آنرا لمس نماید درین وقت قشرنازک که قبلا به روی رده های پاپیلیاری تشکیل شده بوده از آنها جدا شده وبه عین شکل رده ها موصوف در بالای جسم انتقال مینماید اگر جسم بدست گرفته شده را تحت شعاع مایل مطالعه شود چاپ های بیرنگ اشکال پاپیلیاری در سطح ان مشاهده خواهد شد .

۱. نشان انگشت منحنی مدرک

راجع به خصوصیات ممیزه اثر انگشت در مبحث قبلی روشنی انداخته شد روی همین ملحوظ بدلیل اختلافات عمیقی در خطوط پاپیلیاری انگشتان انسانها وجود دارد. در دستیابی به آثار نشان انگشت درمحل واقعه یکی از بارزترین و با ارزش ترین مدرک مادی تلقی میشود.

آثار انگشت فاعلین ارتکاب جرم ممکن درحالت های مختلف و متفاوت درسطوح مختلف درمحل واقعه بجا میماند. دراین رابطه بسیار باید توجه کرد که این آثار خدشه پذیر بوده اندک بی احتیاطی و یا بالاثرجوی صدمه دیده و از بین برود و یا هم از اثرسهل انگاری موظفین به هنگام حفظ به ان تغییرات رونما و ایجاد گردد. تجارب عملی متخصصین نشان دهنده انست که درمحلات وقعه به عموم آثار انگشت به سه نوع بجا میماند .

الف :آثار دسته اول آثار مرئی (آشکار).

ب :دسته دوم آثار پلاستیکی (نرم یا خمیره مانند).

ج :دسته سوم آثار نامرئی (پنهانی).

الف :آثار مرئی (آشکار) آنها بی هستند که به آسانی دیده میشوند .بعضاً ممکن است دست کسی حین ارتکاب جرم یا درگیری به خون ،رنگ و دوده وغیره آلوده باشد طبعاً چیزی را که به دست خود لمس نموده باشد مواد رنگی مذکور خطوط برجسته انگشتان را روی سطح مورد تماس منعکس میکند مانند آثار خون آلود که ممکن است از مجرمین بالای دسته یی کارد و چاقو و یا بدنه اسلحه ناریه ویا دستگیردروازه تماس و برجا مانده باشد که برای حفظ همچو آثار به طریقه فنی عکاسی لازمه صورت گیرد.باید توجه داشت که در صورتکه نشان انگشت ناشی از خون درمحل واقعه دریافت گردد این اثر از دو نقطه نظر مورد مطالعه قرارگیرد .

۱-ازنقطه نظر اثرانگشت که عکاسی همه جانبه صورت گیرد و ثانياً به عنوان لکه خون حفظ و مورد مطالعه قرار داده شود .

ب :آثار پلاستیکی (نرم ویا خمیره مانند) عبارت از آثار ی است که روی آثار مانند رنگ موم گچ اشیای ساجق مانند باقی می ماند طور مثال کسی حین ارتکاب جرم دستش به دیوار تازه رنگ شده روغنی یا گچی تماس مینماید و فشار دست باعث میشود تا آثار و نقش خطوط برجسته نشان انگشت وی به صورت فرورفتگی باقی بماند برای حفظ همچو آثار قبل از همه باید از آنها به صورت فنی و مسلکی عکاسی صورت گرفته وبعدا قالب گیری شود.در این خصوص موادی وجود دارد که این مواد به سرش مایع بوده و آنرا بالای اثر می ریزند و مواد متذکره لحظه بعد خود را خشک نموده و نقش آثار رامی گیرد.

ج: آثار نامرئی (پنهان): به آثاری گفته میشوند که از تراوش غداوات بدن مانند عرق، چربی‌ها اسید بالوسیله انگشتان منتقل میشوند. و به چشم غیر مسلح قابل دید نمیباشد و یا آنها توسط نورها و ذره بین‌های معاینه دقیق از زوایای مختلف قابل رویت میشوند که البته روی چگونگی آشکار و حفظ نموده اند در ذیل یادآوری میشود.

۲. اصول کلی آشکار نمودن نشان انگشت:

سطوحی که آثار انگشت روی آنها ایجاد شده و باقی میماند از روی آنها قابل حفظ و برداشت میباشد به دو نوع تقسیم میگردد.

۱- سطوح صاف صیقلی و سخت (غیر جاذب الرطوبه)

۲- سطوح صاف (جاذبه الرطوبه)

برای اینکه بتوانیم این دو سطح را از هم دیگر تمیز نمایم که سطح مورد نظر ما به کدام این دو نوع تعلق دارد یک قطره آب را روی سطح قرار می دهیم اگر آب روی سطح باقی ماند می توان گفت که سطح مورد نظر غیر جاذب است (البته در مورد اشیا پلاستیکی نیز قابل تطبیق است) ولی اگر قطره آب ریخته شده روی سطح جذب گردید مانند کاغذ (مقوا) چوب و غیره از جمله سطوح جاذب الرطوبه محسوب میشود.

بعضاً کیفیت آثار بالا اثر یک سلسله شرایط مانند نوع سطح چگونگی قرار گرفتن اثر روی سطح - مقدار عرقی که خطوط پاپیلاری انگشتان را پوشانیده - تا اندازه ای هم نواقص فیزیکی و یا بعضی عوارض شغلی بستگی دارد.

برای دستیابی به یک اثر خوب و مطلوب باید سطح مورد نظر باید کاملاً پاک عاری از هر نوع اشیا اجنبی باشد. با توجه به این موضوع در سطوح مانند پارچه های البسه برخی اشیا چوبی نا هموار و سخت هستند به سختی می توان آثار انگشت پنهان را ظاهر ساخت.

عامل دیگری که به یک اثر انگشت تاثیر گذار است نحوه لمس اثر به وسیله فاعل در محل واقعه می باشد. طور مثال اگر فاعل در جریان فعالیت مجرمانه دستان خود را کمی کش نماید امکان از جمله سطوح جاذبه الرطوبه محسوب میشود.

بعضاً کیفیت آثار بالا اثر یک سلسله شرایط مانند نوع سطح - چگونگی قرار گرفتن اثر روی سطح - مقدار عرقی که خطوط پاپیلاری انگشتان را پوشانیده - تا اندازه ای هم نواقص فیزیکی و یا بعضی عوارض شغلی بستگی دارد.

برای دستیابی به یک اثر خوب و مطلوب باید سطح نظر باید کاملاً پاک و عاری از هر نوع اشیای اجنبی باشد. با توجه به این موضوع در سطوح مانند: پارچه های البسه برخی اشیای چوبی ناهموار و سخت هستند به سختی میتوان آثار انگشت پنهان را ظاهر ساخت.

عوامل دیگری که به یک اثر انگشت تاثیر گذار است نحوه لمس اثر بوسیله فاعل در محل واقعه میباشد. طور مثال اگر فاعل در جریان فعالیت مجرمانه دستان خود را کمی کش نماید امکان از بین رفتن شکل اولی آثار بر میان می آید.

اوضاع جوی (آب و هوا) آثار پنهانی را از چند جهت تحت تاثیر قرار میدهد. اثر ایجاد شده ممکن تحت تاثیر هوای گرم خشک شود یا به وسیله باران شسته شود از طرف دیگر رطوبت هم موجب میشود که اثر باقیمانده روی کاغذ به صورت سیاه درآید و حتی ناپدید شود.

چربی موجود در عرق بدن موجب می گردد که اثر به مدت زیادی باقی بماند ولی رطوبت باعث چسبناکی خود اثر شده و در صورت استفاده از پودر درجه حفظ آن تقلیل میابد و یا بکلی از بین میرود.

۳. **طریقه حفظ آثار نشان انگشت از روی سطوح صاف و غیر جاذب الرطوبه به :**

آثار انگشت که در سطوح سخت صاف صیقل غیر جاذب الرطوبه در جریان بررسی کشف و قابل رویت میگردد احتمالاً قابل مشاهده باشد این آثار به علت اینکه حاوی مقدار عرق آب و چربی میباشد و خطوط پایلیاری آن از برجسته گی های برخوردار است که به این اساس به خوبی میتوان از پودرهای مختلف استفاده و اثر موجود را آشکار نماییم.

در هنگام استفاده از پودر باید نهایت دقت را بکاربرد زیرا پاشیدن بیش از حد پودر روی اثر موجب میگردد نقاط موجود در اثر برای تطبیق و شناسایی از بین برود قبل از استفاده از پودر سطح مورد نظر که اثر روی آن کشف شده باید ابتدا به دقت آنرا پاک و تمیز نمود تا آماده یی کار شود. بعداً پودر را بالای سطح پاشیده بصورت بسیار آرام بروی سطح پخش شود و این عمل تازمانی ادامه پیدا کند که خطوط نشان انگشت در سطح تحت کار نمایان شود. سعی شود برس (مویک)

از یک جانب طور مایل و به بسیار احتیاط زده شود و بعداً پودر اضافی باقیمانده با دمیدن (به اصطلاح پف کردن) یا توسط برس دور شود و هم قابل تذکر است پودر پاشیده میشود مستقیماً روی اثر پاشیده نشود. بمثابه یک اصل کلی قبل از آنکه اثر قابل رویت شده حفظ شود باید در ابتدا با وسایل تخنیکی طور ماهرانه عکاسی شود زیرا ممکن اثر بطور تصادفی یا به هنگام جدا نمودن از سطح خساراتی به او عاید گردد و پس از عکاسی توسط فولیه های مورد نظر به ملاحظه نوعیت اثر به حفظ آن اقدام شود.

گاهی هنگام حفظ و برداشتن اثر حباب های زیر فولیه ایجاد میشود که البته به بسیار آرامی دقت به فشار آنرا میتوان در کنار آورده و از بین برود.

۴. متد یا شیوه آشکار نمودن آثار انگشت از روی سطوح جاذب الرطوبه (صاف و منفردار)

موظفین بررسی محل واقعه نباید هیچ نوع زحمت و کوشش برای آشکار نمودن آثار بجا مانده بروی سطوح جاذب الرطوبه در محل واقعه انجام دهند زیرا ممکن کوششهای آنها به حدبرود بناً موظفین بررسی محل واقعه بر علاوه تلاشهای وسیع جهت جمع آوری اینگونه آثار باید از ریخته شدن عرق بعداً در سطح که اثر روی آن قرار دارد جلوگیری لمس کردن آنها با دست مرطوب خودداری نمایند با احتیاط بداخل پاکت مخصوص قرارداده و آنرا به شعبات کریمناالتخنیق بفرستند تا با وسایل تخنیکی دست داشته خویش اثر را آشکار نموده و مورد استفاده قرار دهند .

(ب) آشکار نمودن نشان انگشت و طریقه های حفظ آن

۱_ استفاده از پودر در آشکار نمودن اثر انگشت :

کلید موفقیت در استفاده از پودر کم استفاده کردن پودر با دقت و ظرافت عمل کردن است . برای کاربرد درست در ابتدا یک مقدار پودر را بروی کاغذ ریخته برس یا قلم موی (مویک) را با پودر تماس داده و به دقت روی خطوط انگشتان موجود در محل مورد بحث ریخته و بعد از برس زدن اشکال موجود ظاهر میگردد و بعداً پودرهای باقیمانده را ذریعه دمیدن (پوف کردن) و یا با برس زدن دور کرد در صورت آشکار شدن نقش کلی باید از آن عکاسی صورت گرفته و توسط فولیه آنرا حفظ نمود . وسایل مورد ضرورت حفظ آثار ذریبن دسته دار - کارت ثبت آثار - انواع مختلف پودر ، قیچی ، برس یا مویک ، پنس ، فولیه سیاه سفید (شفاف) شیشه بر .

۲- استفاده از قلم مقناطیسی (مکنا برش) در آشکار نمودن اثر انگشت :

از این نوع وسیله به منظور آشکار ساختن اثر یا آثار نشان انگشت بر روی سطوح واشیایی پر منفذ و جاذب الرطوبه مانند چوب رنگ نشده چرم و کاغذ و همچنان بعضی اوقات بر روی اشیاء غیر منفذ دار مانند چوب رنگ شده و شیشه و غیره نیز مورد استفاده قرار می گیرد .

در این روش از قلم مقناطیسی مخصوص و براده آهن استفاده می شود و استفاده از آن طور است که چون به نوک قلم مقناطیس (آهن ربا) تعبیه شده هر گاه نوک قلم را براده آهن تماس دهیم یک مقدار زیاد براده را جذب می نماید .

قلم مقناطیسی آغوشته به براده را بروی سطح مورد نظر به آرامی به حرکت در می آوریم زمانیکه قلم حاوی براده بالای سطح عبور داده می شود در صورت موجودیت اثر اهسته اهسته ظاهر می گردد در کشور های پیشرفته پودر (براده آهن) راه به رنگ های مختلف مانند سیاه ، کهر و بایی ، خاکستری

و غیره تولید نموده و به ملا حضه نوعیت و رنگ سطح از آن استفاده می نمایند ولی در کشور های عقب مانده نظیر کشور ما می شود از براده آهن معمولی استفاده شود

۳- استفاده از پودر فلور سنت در آشکار نمودن اثر انگشت

فلور سنت از جمله مرکبات کیمیاوی بوده که به شکل پودر تهیه میگردد و از این نوع پودر نیز آشکار نمودن آثار انگشت گاه گاهی استفاده به عمل می آید البته در روی سطوح مختلف الوان. زمانیکه از این نوع پودر در آشکار نمودن اثر استفاده می شود در مقابل نور عادی کمتر قابل رویت است ولی اگر در مقابل اشعه ماورای بنفش طور مایل قرار داده شود هم قابل رویت گردیده و هم قابلیت آنرا پیدامی کند که از وی عکاسی صورت گیرد.

۴- آشکار ساختن اثر انگشت با استفاده از دود و یا شعله آتش

اشیای صاف و صیقلی مانند شیشه و آهن چادر و غیره را میتوان از میان شعله دود چراغ چوب (چوب روغنی) دود حاصل از اشیای مساله یی و یا شعله و دود شیطان چراغ عبور داد. در این صورت لایه خفیف از دود سیا رنگ بروی شیشه می نشیند که بابر س زدن آثار نامریی روی آنها ظاهر می گردد و همچنان در صورت عدم موجودیت پودر طبق این روش میتوان از دوده که در نل های بخاری و دوده های دیگر به صفت پودر در ظاهر ساختن اثر انگشت استفاده به عمل آورد

۲- استفاده از (IODINE) یا (ید) در تشخیص اثر انگشت نامریی

روش ظاهر ساختن آثار نامریی نشان انگشت ذریعه بخار (ید): (یاود) یک روش کیمیاوی نیست زیرا در این مرحله اصلاً کلام تعامل کیمیاوی صورت نمی گیرد در این عملیه بخارات داغ رنگ متراوش شده از لوحه استوانه یی که توسط حرارت ظاهر می گردد و طور طبیعی جذب روغن و چربی موجود در اثر شده و آنرا ظاهر میسازد از این عملیه به منظور آشکار سازی اثر انگشت نامریی رابروی کاغذ و یا سطوح منفذ دار استفاده به عمل می آید دستگاه که از آن در تراوش بخار ایودین استفاده می گردد بسیار ساده است یک لوله شیشه استوانه یی که به داخل آن کرستال های (ید) ایودین جابه جاشده و در نهایت آن پشم شیشه یی را داخل می نمایم و آنرا حرارت می دهیم از حرارت دادن بخارات جگری رنگ از آن تراوش می نمائید که به واسطه دمیدن (پف) کردن از انتهای دیگر لوله شیشه یی و یا توسط بمبه مخصوص بخارات را بروی کاغذ و یا سطح مورد نظر عبور می دهیم که در صورت موجودیت آثار انگشت نقش آن ظاهر می گردد.

اثریکه توسط بخار (ید) آیودین ظاهر می گردد باید فوراً عکاسی شود و حفظ آن توسط فولیه نقصانات رابه بار می آورد زیرافولیه بافت الیاف کاغذ را از بین می برد. قابل تذکر است که بعد از ظاهر شدن اثر توسط عملیه فوق هرچه زودتر عکاسی گردد. چراکه اثر ایجاد شده بزودی دوباره محوه می شود.

۳- آشکار نمودن آثار انگشت توسط محلول نایتريت نقره

معمول ترین ماده کیمیاوی که در روشن ساختن اثر انگشت نامریی از آن استفاده می گردد نایتريت نقره است که با تهیه محلول ۳٪ آن استفاده به عمل می آید. هر گاه بخواهیم محلول ۳٪ را تهیه نمائیم یک ونیم قاشق چای خوری نایتريت نقره را در یک لیتر آب مخلوط نمائیم محلول مورد نظر به دست می آید (اگر آب که استفاده می گردد مقطر باشد) بهتر خواهد بود. میتوان این محلول را رقیق تر و یا غلیظ تر ترتیب نمود. برای ظاهر ساختن اثر انگشت روی شی مانند کاغذ ضرور نیست که کل پارچه را به داخل فرو بریم صرف تر کردن آن کافی شمرده می شود.

اثر ظاهر شده را در معرض نور ماورا بنفش و یا نور عادی چراغ و یا نور آفتاب قرار داده و عکاسی نمود. قابل تذکر است که نور ماورابنفش تاثیرات خوب تری دارد و پروسه ظاهر شدن را تسریع می بخشد. سعی شود مورد نظر مدت طولانی در معرض نور قرار داده نشود زیرا بعضاً خود شی به اثر نایتريت سیاه و تیره می گردد در این حالت اگر بخواهیم از بالای نقوش تاثیرات بر طرف شود باقرار دادن آن در محلول نایتريتی که برای استفاده می گردد این معضله حل میگردد. پس از ظهور اثر باید از اثر عکاسی صورت گیرد و شی مورد نظر در یک تاریکی نگهداری شود.

قضیه فرضی :

روح اله و داود در یک موتر سوار بطرف خیرخانه در حرکت هستند. در جریان راه یک بوتل شراب را مینوشند. بعد از آن با یک موتر که در پهلوی شان قرار داشت به سرعت میخواستند عبور کنند اما روح اله نام مانع شان شده و بین هر دو مناقشه پیدا شده و داود نام با سلاح تفنگچه با لای موتر دیگر فیرنموده یکنفر در آن موتر بقتل رسیده و نفر دیگر از موتر افتیده و شدیداً مجروح شده است.

محل واقعه در بین حوزه ۱۷ و ۴ میباشد.

سوال :

- کدام یکی از حوزه ها باید به کمک مجروحین بشتابند.
- چنوع اجراءات بعمل آورند؟
- مسولین بررسی صحنه کدام مرجع است؟

- در جریان تفتیش موتر سه کیلو تریاک و دو بوتل شراب از موتر روح اله و داودنامان نیر پیدا شده است در مورد چه باید کرد؟
- مجروح و جسد به کجا انتقال گردند؟
- مدارک اثباتیه را در همین قضیه نام ببرید؟
- اقدامات تحقیقاتی پولیس را یکایک نام بگیرید؟
- مطابق کدام ماده قانون اجراءات باید کرد؟

کار عملی

اشتراک کنندگان باید به پنج گروپ تقسیم شده ، در صنف عملاً کار شود.

- با استفاده از بکس و وسایل موجود نشان انگشت غیر مرئی را قابل دید و آنرا در صنف حفظ نمایند.
- ترتیب مشاهدات و کروکی محل واقعه طبق نمونه طور عملی

محل اجرا: صنف درسی و صحن تعمیر

طی روز دوم در مورد بررسی علمی و عملی محل واقعه طریقه آشکار سازی و حفظ نشان انگشت بحث بعمل آمد و برای فردا در مورد پل پا ، سلاح ناریه ، افرازات بدن معلومات لازم ارایه خواهد شد.

درس سوم / روز سوم

درس روز سوم شامل قسمت دوم از بخش سوم را شامل می شود که شامل تکنیکهای جمع آوری و حفظ آثار می باشد.

اهداف درسی

اشتراک کننده گان درختم این جلسه درسی قادر خواهند بود تا :

- ۲- تشخیص کردن مدارک فزیک و بیولوژیکی
- ۳- دسته بندی کردن انواع مدارک دربررسی
- ۴- مناسب بودن محاضر در مراحل مختلف
- ۵- تنظیم کردن صف لاین در تثبیت مرتکب

موضوعات درسی :

- نقش پل پا درکشف جرم
- نقش سلاح ناریه ، جارحه ، قاطعه وآله کند
- نقش واهمیت خون وسایر افرازات بدن درکشف جرم
- نقش واهمیت موی درکشف جرم
- نقش واهمیت دندان درکشف جرم
- صف لاین یا لاین اپ
- موارد قانونی

الف - طرق حفظ آثار خون درمحل واقعه

آثار وعلایم خون به طریقه های مختلف نظر به خصوصیت وموقعیت آن ذیلاً حفظ میگردد:-

الف :- خون موجود درمحل واقعه مانند سایر آثار ابتدا باید تشریح شود (موقعیت شکل، رنگ، مقدار و غیره)

ب :- خون موجود درمحل باید رسامی شود.

ج :- خون موجود را درمحل واقعه عکاسی نماید البته با گذاشتن مقیاس عکاسی گردد خون موجود درمحل جنساً محفوظ گردد که طریقه حفظ آن قرار ذیل است:-

۱- خون تازه بدون مشکلات قابل حفظ است درصورت امکان خون درشیشه پاک وخشک ویا یک کاغذ پاک گرفته ودریک ظرف غیر قابل نفوذ هوا انداخته شود وسرآن محکم گرددواین خون تازه درمدت سه روزجهت مقایسه فرستاده شود وهمچنان خون تازه توسط جاذب پاک نیز حفظ شده میتواند.

۲- آثار خشک شده خون بالای چوب،شیشه،سنگ مرمرتوسط چاقو بدقت پاک خشک و درمحفوظه فاقد نفوذ هوا انداخته میشود ویا درصورت امکان با حامل اثر جنساً حفظ گردد.

۳- آثار خون بالای سطح درشت بعد از استعمال مواد گلو توفیکس ویا گلودیوم حفظ شده میتواند . استعمال این محلول که بشکل مایع بوده بالای خون پاشیده میشود وخون بعد ازخشک شدن بشکل ورقه های نازک ازسطح جسم جدا میشود ودریک ظرف پاک و سربسته انداخته میشود.

۴- خون مرطوب درالبسه باید درسایه بدون حرارت خشک شود، و بعد ازآن قسمت هایکه فکرمیشود آثار خون موجود است باید به کاغذ نازک پوشانیده وبه کمال دقت باربندی میگردد.

۵- خون موجود روی دستشوی در زانوخم ها وغیره دربوتل ویا شیشه پاک ومحفوظ از نفوذ هوا انداخته شود.

۶- آثار خون بالای اشیای همواروسطح چرب توسط چاقو برداشته میشود وهمچنان با استفاده از محلول نمک طعام دریک بوتل پاک،خشک ومحفوظ از نفوذ هوا و آب انداخته شود.

۷- هرگاه خون بالای زمین خشک شده باشد به اطراف آن چندضربه وارد میگردد تا کرمهای زمین دور گردیده درغیر آن اگر در بوتل انداخته شود کرمها خون موجود را بلع نموده یا نابود میسازد.بعداً خون را با مواد ایکه بالای آن قرار دارد ذریعه قاشق برداشته ودریک بوتل محفوظ وپاک انداخته شود.

۸- اگر سطح زمین و فرش رنگه باشد آثار خون بطور مطمئن شناخته شده نمیتواند بالای همان محل تحت اشتباه، کاغذ جاذب که به آب مقطر مرطوب گذاشته میشود با گذاشتن جسم سنگین بالای جاذب فشار وارد میگردد در صورت موجودیت خون در کاغذ جاذب نفوذ کرده و حفظ شده میتواند.

۹- خون که به آب منحل شده باشد در یک بوتل که هوا نفوذ نداشته و پاک باشد انداخته و به زودترین فرصت و سرعت ممکنه جهت معاینه فرستاده شود.

۱۰- خون بالای اسلحه، کارد، شیشه و غیره آلات و افزار جرمی بایک کاغذ سفید و پاک پوشانیده بدقت در بین پنخته بسته گردیده و جنساً به دفتر تدقیقات و مقایسه فرستاده شود. اما تفنگ و تفنگچه قبل از باربندی خالی کرده شود بعداً بالای آن یادداشت های لازم تحریر گردد.

عوامل ذیل استفاده از خون را مشکل و ناممکن میسازد

- ۱- رطوبت نه تنها اثر خون را تغییر میدهد بلکه دشمن بزرگ خون است زیرا رطوبت سبب فاسد شدن خون میگردد.
 - ۲- تشکیل پوپنک مواد رنگ خون را بکلی نابود میسازد.
 - ۳- رنگ اشیا و فلزات اثبات خون را مشکل میسازد.
 - ۴- باران خون را از سطح که بالای آن خون است شسته و در نتیجه اثبات خون را ناممکن میسازد.
 - ۵- حرارت بالای خون تاثیر نموده اثبات آنرا دشوار میسازد.
 - ۶- زمین که دارای گل و مت باشد تاثیر تخریبی بالای خون دارد.
- طریقه حفظ موی ذریعه موم و در قطی مخصوص حفظ میشود.

ب_ انواع افرازات بدن و نقش آن در کشف جرم

آثار و علایم افرازات بدن یکی از جنبه های مهم تحقیقاتی جنایی به حساب میرود که در اکثر از صحنه های جرمی مختلفه از مجرم باقی میماند که در هنگام بررسی محل واقعه از طرف مامورین موظف طرف جستجو قرار گیرد و برای دریافت و تثبیت کردن آن مساعی همه جانبه مبذول گردد.

افرازات مذکور نظر به نوع آن میتواند به دسته های ذیل تقسیم شود:

- ۱- ریم که اکثراً با خون یکجا اند از زخم خارج میشود و دارای بکتریا میباشد.
- ۲- افرازات سطح خارجی جلد مانند عرق.
- ۳- شیر مادر که از سینه خارج میگردد.
- ۴- افرازات چون لعاب دهن.
- ۵- مواد غایطه .

۶- مواد استفراقیه .

۷- افرازات مجرای هوایی مانند آب بینی .

۸- افرازات اعضای تناسلی و کلیوی.

الف:- ادرار که توسط گرده ها افراز شده و علاوه بر آب دارای نمکهای منرالی و سفید تخم مرغ نیز میباشد .

ب:- سپرم:- درجنایات جنسی مخصوصاً ذایل شدن بکارت اعمال شکنجه با کودکان و حیوانات و غیره که موجودیت سپرم وسیله اثباتیه موثری در جرم میباشد.
سپرم که تازه خشک شده باشد دارای بوی خاص بوده تشخیص آن فوراً ممکن است ولی سپرم خشک شده بوی ندارد باید به چشم و حس لامسه آنرا شناخت به این ترتیب بروی پارچه لباس به صورت نقشه جغرافیایی ملاحظه میشود و هم قسمت لباس مانند تکه ها ردا شده میباشد و هم با اشعه ماورا بنفش محل منی را به روی پارچه و یا هر جسم دیگر میتوان شناخت.

۹- افرازات حالت تولد و سقط جنین :- که عبارت از موادی است که هنگام تولد قبل از وقت و یا سقط جنین از اعضای تناسلی افراز میگردد.

۱۰- چرک گوش:- عبارت از یک ماده زرد رنگ است که دارای چربی بوده بواسطه عرق دربین گوش قرار گرفته افراز میشود.

۱۱- مایعات اشک:- بشکل یک مایع آب ماننداز چشم ها افراز شده و دارای موادعضوی میباشد.

۱۲- افرازات رحم و مهبل:- روی سامان افراز و وسایل ایکه برای سقط جنین بکاررفته مهم تلقی میشود.

سلاح گرم

الف) اهمیت آثار سلاح ناریه در کشف جرم

سلاح ناریه برای ارتکاب جرایم تعرض علیه اشخاص و اموال بکاربرده میشود و همچنان از سلاح برای دفاع، انتحار و غیره نیز استفاده بعمل میآید .

که تثبیت، تشخیص و شناخت اسلحه یک وسیله خوب غرض شناخت و کشف موضوع بشمار میرود.
برای معرفی نمودن و دریافت مالک آن و همچنان اثبات نمودن فعل توصیه میگردد، که در جریان جستجو آثار سلاح ناریه به نکات ذیل توجه داشت:-

۱- موقعیت فیرکننده (محل فیرکننده). ۲

۲- نوع سلاح

۳- مرمی پوچک و کارتوس دانگی .

۴ - خط السیر مرمی .

۵- محل اثابت (دخول، معبر، خروج) آثار و علایم که بعد از فیر بالای کارتوس، خول و پوچک باقی میماند

آثار و علایم که بالای پوچک ملاحظه میگردد عبارت اند از :-

۱- آثار و علایم تخت سوزنک .

۲- آثار و علایم سوزنک بالای پتاقی.

۳- آثار و علایم ناخونک بجز از تفنگ موش کش و تفنگ های شکاری.

۴- آثار و علایم پوچک پران بدون تفنگچه چرخشی.

۵- آثار و علایم خوابگاه.

۶- آثار و علایم لبک جاغور یا شاژور.

۶- آثار و علایم سدورخ بجز از تفنگ چره یی.

آثار و علایم میخانیکی که بعد از فیر سلاح بالای مرمی آن باقی میماند عبارت از

۱- تعداد سدورخ.

۲- عرض سدورخ.

۳- زاویه سدورخ.

۵- آثار و علایم داخلی میل از قبیل آثار فابریکات، آثاری که در اثر استعمال بوجود میآید آثار و علایم

موریانه و غیره.

ب) محل اثابت و فاصله فیر از نظر جنایی با علایم آن

محل اصابت و دخول مرمی جای و یا جنس داخل میگردد، کانال یا معبر وقتی مطرح بحث قرار میگیرد که

مرمی بعد از دخول در جسم و یا جنس عبور داده و بطرف دیگر خارج شود. آنر نقطه خروج گویند که آثار

محل اصابت نظر به فاصله فیر مختلف بوده که ذیلاً توضیح میگردد.

الف: فیر چسپیده وقتی مطرح بحث است که فیر از یک سلاح چسپیده به جسم مقتول صورت گرفته باشد

که آثار ذیل میرسد.

۴- آثار دهن میل بالای قربانی .

۵- آثار ستاره مانند توسط گازو باروت ناسوخته .

۶- آثار خون بالای سلاح.

۷- موی و ذرات جلد والبسه در کانال فیر داخل میل.

ب:- فیر قریب — فیر قریب، فیر را گویند که آثار گازوباروت ناسوخته بالای شی مورد اصابت مشاهده گردد که فاصله این آثار نظر به نوع سلاح از هم فرق دارد.

ج:- فیر بعید:- در آن موارد ایکه آثار فیر چسپیده و قریب بالای شی و یا قربانی ملاحظه نگردد آن را فیر بعید گویند.

قضیه فرضی :

نوید و جان اغا باهمدیگر دوست کاروبار هستند. هردو بالای بایسکل بطرف چوک دهمزنگ در حرکت هستند در عرض راه هردو نفری با اسامیان بریالی و نادر رفقای شخصی خویش سرخورده و در جریان صحبت روی یک معامله باهم جنجال میکنند. در نتیجه نزدیک یک دوکان قصابی که میرسند کارد قصاب را نوید نام میگیرد و دونفر رفقای خود را مجروح نموده خودش نیز در ناحیه سر جراحت برداشته و از صحنه موفق به فرار میگردد. در صحن قصابی خون هر سه نفر و خون ریخته است .

کارمند شرید وارد صحنه شده اولین اجراءات وی چه است ؟

تیم بررسی وارد صحنه شده آیا خون هر سه نفر را حفظ کند؟

پیشروی دوکان قصابی خون مواشی وجود داشته تفکیک آن چگونه صورت گرفته میتواند؟

مدارک که از محل واقعه جمع آوری گردد کدام ها اند توضیح گردد؟

حین بررسی دو عدد خول سلاح کمری تفنگچه نیز دریافت گردیده چه باید کرد؟

مطابق کدام ماده کدام قانون اجراءات بعمل آید ؟

اجراءات تیم بررسی را یکایک توضیح نمائید؟

د) آثار پل پا

۱- جمع آوری آثار پل پا

پولیس ساینترفیک در اجراءات خویش به منظور کشف جرم از آثار پل پا منحیث مدرک استفاده اعضمی می نماید از این رو موظفین کشف بایست از چگونه گی حفظ، بررسی، شیوه وطروق مقایسه واستفاده از آن کاملاً واقف باشند کلمه اثر به هر نوع اثریکه به وسیله پای ایجاد شود خواه اثر ایجاد شده به وسیله پاپوش (بوت) و یا پای برهنه .

آثار پا خیلی به ندرت به نسبت آسیب پذیر بودنش در محلات واقعه به نظر می رسد زیرا اکثراً آثار پای قبل از رسیدن پولیس در محلات واقعه توسط گشت گذار مغشوش و از بین می رود روی همین ملحوظ آثار یافتن یک اثر پای دست نخورده و بی همه عیب و نقص کمتر به ملاحظه می رسد. با آنها در صورت پیدا شدن باید آنرا به دقت و بعد از عکاسی و بالوسیله قالب گیری به حفظ آن اقدام صورت گیرد آثار پا گرچه مانند اثر انگشت و تدقیقات بالستیکی از قدرت اثباتی و ارزش فوق العاده برخوردار نیست ولی میشود با حفظ آن اقدام واز آن در کشف جرم استفاده اعضمی صورت گیرد. حفظ و نگهداری اثر پا عموماً وابسته به اجراءات پولیس است که برای بار اول وارد محل واقعه شده و محل را تحت انسداد قرار می دهند. در این حالت در صورت موجودیت آثار پل پا آثار متذکره را با پوشانیدن آن توسط تشت، لگن، کاسه کلان و غیره اقدام نموده و محافظ بالای آنها بگمارند. تجربه نشان داده که آثار پل پای در محلات واقعه به نسبت گشت و گذار اشخاص مختلف بیشتر مغشوش گردیده ولی آثار پل پامجرمین در محلات نسبتاً دور تر محل بیشتر متصور است. از جانبی خود مجرمین زرنگ به منظور از بین بردن آثار پل پا با خود نیز یک سلسله اقداماتی را به کار می برند و سعی می نمایند که آثار پل پا از آنها به جا نماند.

چگونه گی مطالعه حفظ آثار پل پای در شهرها و اطراف (قریه و دهات) فرق می نماید اگر مجرمین حرفوی شهری در قسمت از بین بردن آثار پل پا خود اقداماتی مینمایند ولی مجرمیت اطرافی این مساله را زیاد مد نظر نمی گیرند که از جانبی هستند مجرمین در این مورد چندان احتیاط نمی کنند و در محل واقعه از خود آثار ی بجا میگذارند.

پیشتر گفتیم که آثار پل پای را بیشتر خارج از محدوده محل واقعه جستجو نمائیم. هر گاه چنین آثار ی را دریافت نمایم باید اول اطمینان خود را حاصل نمایم که پل پای متعلق به اهل خانه و همسایه هاست و آنها از این محل عبور نموده اند؟ بعداً به اطمینان می توانیم بگویم که آثار موجود در محل واقعه متعلق به فاعل قضیه است. قبل از آنکه پیرامون چگونه گی حفظ و برداشت آثار پل پای سخن به میان آریم در محل واقعه که اثر پا به مشاهده برسد به نکات آتی باید توجه شود.

۱- سمت حرکت سمتی است که فاعل قضیه جرمی به آن سمت حرکت نموده واز ملاحظه پنجه و پاشنه (کوری) پا قابل تشخیص است.

۲- خط السیر حرکت: عبارت از خطی است که فرضی مماس بر کناره قسمت داخل کوری پای اشخاص که البته از راه رفتن اشخاص معمولی این خط تقریباً مستقیم و منطبق به سمت حرکت است ولی در اشخاص غیر عادی که راه می روند مانند اشخاص نشه، زنان حامله و کسانی که بار سنگینی را حمل می نمایند این خط شکسته می باشد

۳- جهت پای: محور طولی پارا خط جهت مینامند، زاویه که این خط با خط السیر حرکت می سازد زاویه پا نامیده می شود و در اشخاص عادی که راه می روند زاویه مولوده آن (۳۰-۳۵) در جه است.

۴- اختلاف طول قدم پای: از اختلاف طول قدم پای اشخاص میتوانیم نتیجه بگیریم که شخص راه رو لنگ بوده و یا به علل دیگری مانند سنگینی بار طور طبیعی راه نمی رفته .

انواع آثار پای: آثار پای که در محلات واقعه حین بررسی به ملاحظه می رسد بالعموم از سه کتگوری ذیل خارج نمی باشد .

الف: آثار نقش پای: این نوع آثار پا و یا باآثار پاپوش (بوت، چپلی، کرمچ، چارق، چپلق، نالی) و غیره بوده که روی سطوح نرم و شکل پذیر و خمیره مانند: مثل خاک نرم، ریگ، گل، برف و غیره باقی می ماند در این قبیل از موارد در ابتدا باید از آن عکاسی شود و بعدا توسط قالب گیری آنرا حفظ نمایند .

ب: آثار چاپ پای: این آثار روی سطوح سخت مانند میز، چوکی، سنگ، فرش و امثال آنها باقی می ماند. همچو آثار زمانی بجامی ماند که پای بامواد چون خون گرد و غبار خاک یا گل ملوس شده و صاحب آن بالای سطوح فوق الذکر راه برود در این حالت چاپ پای باقی می ماند که از همچو آثار صرف به شیوه یی عکاسی می توانیم از آن استفاده بریم

ج: آثار پای برهنه: میدانیم که جلد پا هم دارای خطوط پاپیلاری اند مانند آثار انگشت. هرگاه آثار پای برهنه مجرم روی سطوح سخت و صیقلی باقی ماند آنرا حفظ و با آثار ی مظنون مقایسه می گردد .

نکات قابل دقت در آثار پل پای: اول: به این نکته باید توجه داشت که آثار پای باپاپوش قدری از اندازه واقعی پای کمی بزرگتر به نظر می رسد. تجارب نشان داده که این تغییرات به اندازه های ذیل می باشد .

۱. از لحاظ اندازه از (۹-۲۳) میلی متر .

۲. از لحاظ پهنا از (۰-۸) میلی متر.

۳. از عرض قسمت باریک (تل بوت) از (۰-۵) میلی متر .

۴. تمایل خمیده گی انگشتان از (۰-۱۲) میلی متر.

به اساس شیوه قرار گرفتن پا باید عقب پاشنه (کوری) زیادتر فشارها را حین راه رفتن دریافت می نماید اگر به نحوی قرار گرفتن پا روی زمین در زمان فرار و یا راه رفتن توجه کنید آثار پا را به شکل خمیده شده در میابیم یعنی اگر (کوری) وانگشت عمیق تر از اثر پشت پا خواهد بود .

دوم: در مواقع ضروری حین بررسی محل واقعه هر گاه آثار تائر عراده جات باقی مانده باشد و آن عراده به نحوی در ارتکاب جرم از آن استفاده به عمل آمده باشد. نیز مانند حفظ آثار پا آنرا برداشته و در ر مواقع ضرورت با تائر موتر ویا موتر سایکیل مشتبہ مقایسه می گردد .

سوم: بعضاً از مقایسه نمونه خاک وگل چسپیده به تل بوت ویا تائر موتر مظنون با خاک وگل آثار پای باقی مانده در محل واقعه به کمک اشعه (ایکس) میتوان پی برد که آثاری پای به جا مانده مر بوط کشف مظنون است یا خیر؟

طرق حفظ آثار پل پای: آثار پل پای باقی مانده در محل واقعه به طروق ذیل حفظ و برداشته می شود در صورتیکه آثار پل پای به صورت نقش به جا مانده باشد همچو آثار از طریق قالب گیری حفظ و برداشته می شود .

و اگر اثر پا به صورت چاپ در روی سطوح باقی مانده باشد در این صورت از اثر به جا شده عکاسی صورت می گیرد .

گفتیم که در صورتیکه اثر به شکل نقش بروی سطوح نرم و خمیره مانند بجا مانده باشد در این صورت اولاً اطراف اثر را قالب گیری نموده بعداً مواد تهیه شده را به داخل آن می ریزیم بعد از سپری شدن (۳۰ ویا ۴۵) دقیقه اثر مورد بحث قابل برداشت است. قالب را میتوانیم از پارچه چوب های (چفتی مانند) ویا از فلز آهن چادر به شکل دایروی ویا بیضوی ترتیب گرد اثر گذاشته و مواد تهیه شده ورا بالای آن می ریزیم .

۲- طریقه های حفظ آثار پل پا

مواد قابل استفاده در اثر برداری پل پای

۱- پودر گچ:

گرچه از جمله گچ ها گچ فرانسوی بیشتر یاد شده ولی می شود از هر گچی که بصورت درست غربال شده باشد و به شکل پودر تهیه گردد استفاده کرد. البته گچ به صورت مایع خمیر مانند که نه بسیار نرم آبگین و نه آنقدر سخت باشد تهیه شده بعداً بالای قالب مرتبه ریخته می شود البته تمام مواد به صورت یکجایی ریخته نمی شود بلکه به تدریج و در بین هر وقفه توتو های چوبک ویا مواد رشته مانند را میگذاریم تا از شکننده گی جلوگیری به عمل آمده باشد. ضخامت طبقه گچ نه بسیار کم و نه بسیار زیاد باشد یعنی از یک ویا یک ونیم انچ تجاوز نکند

در اثر برداری نقش پا گاهی از مواد موم هم استفاده می شود یعنی در ابتدا موم را حرارت می دهیم تا موم ذوب شود بعداً بالای قالب تهیه شده به شکل گچ ریزی صورت میگیرد و در لابلای آن مواد از قبیل پارچه های چوب و یا رشته گذاشته میشود. یکی از مواد دیگری که به عنوان بهترین مواد برای نشان دادن اثر پا از آن استفاده میشود عبارت از (صمغ) که آنرا به اصطلاح تحت لفظی بنام های (گند، شلم، شیره) که از درخت ترشح می نماید است که قالب گیری و حفظ آثار پاجزئیات خوبی را نشان میدهد ولی بعضی نواقص دارد که اگر هوا گرم باشد موجب نرمی مواد شده نتیجه خوبی نمی دهد.

قالب گیری حفظ آثار توسط این مواد با مخلوط پارافین و موم صورت میگیرد. بر علاوه مواد فوق الذکر برای قالب گیری و حفظ آثار پل پا از مواد دیگری چون پارافین جامد، گوگرد مذاب، خمیره مجسمه سازی نیز استفاده میگردد.

چند نکته مهم و ضروری: در صورتیکه آثار پل پا روی مواد نرم خمیره مانند باقی ماند مثل: گل و غیره به شمول آثار تایر عراده جات از مواد گچ طوری که در فوق تذکر رفت قالب گیری و حفظ می گردد. هرگاه آثار پل پا روی خاک، ریگ باقی ماند در موسوم گرما اشکالاتی را بار می آورد. در صورتیکه حس نمایم بلاثر مداخله ما اثر از هم پاشیده و از بین میرود در این صورت کمی تیل خاک (کراسین) و یا پارافین را با استفاده از وسیله دوا پاشی به بسیار آهستگی روی اثر می پاشیم به مجرد رسیدن تیل خاک و یا ریگ خود را سخت مینماید می توانیم به بسیار راحتی به اسلوب قالب گیری اثر را برداشته و حفظ نماییم.

طریقه حفظ اثر از روی برف: برای اینکه بتوانیم اثر پل پا را از روی برف برداریم. بهترین طریقه حفظ آن همانا پاشیدن پودر خشک گچ بالای خود اثر است که البته این پروسه در چند مرحله صورت میگیرد. میخانیکیت آن چنین است که گچ به آهستگی آب را از برف جذب نموده و آهسته آهسته خود را سخت مینماید البته در هر مرحله ای که پودر گچ علاوه می گردد باید در بین آن چوبک و یا رشمه های گذاشته شود تا از شکننده گی آن جلوگیری گردد.

(د) مو

موی و کاربرد آن در کشف جرم

موی یکی از دلایل مهم و با ارزشی می باشد که اکثراً در محلات واقعه دریافت می گردد. با وجودیکه موی یک رشته بسیار باریک و کوچک است اما نقش بسیار مهمی در کشف جرایم ایفا مینماید. یکی از خوبی های

بزرگ موی اینست که برخلاف سایر مدارک در مقابل عوامل مخرب محیطی مانند حرارت، برودت، مواد کیمیاوی، مکروب، باکتری و حشرات مقاومت زیادی دارد. در هنگام بررسی و محل واقعه باید دقت شود تا موهای موجود اند که احیاناً در تل بوت های کسانیکه در محل حضور دارند نجسید در واقعات قتل، نزاع و مناقشه بررسی لباس مظنون برای پیدا کردن موی مجنی علیه بروی لباس و بدن فرد حمله کننده از اهمیت خاصی برخوردار است. گاهی اوقات از بررسی و مشاهده مواد اجنبی چسپیده به تار موی مانند: خون، منی میتوان موضوع را تشخیص داد و همچنین در صورت مشاهده موادی از قبیل رنگ، گچ، آرد، روغنیات موتر روی موی میتوان به حرفه و شغل صاحب آن پی برد.

آثار مویکه در محل واقعه روی بدن لباس، کلاه متهم یا متضرر (مجنی علیه) با الخصوص در قضایی قتل و جرایم جنسی پیدا می شود دلایل بسیار مهمی تلقی می شود. در اثنای وقوع جرم ممکن موها از دو طرف مقابله کننده در محل باقی مانده باشد و یا ممکن تحت شرایط که فاعل از آن آگاه نبوده و نمی توانسته شرایطی را که در آن جنایت اتفاق می افتیده تحت کنترل در آورد از او جدا شده و بالای اشیا و یا محل افتاده باشد .

ب) ارزیابی موی

در صورتیکه در محل واقعه و یا محل دریافت و یا اینکه کلاه دستار، البسه، آلات و افزار جرم و غیره آثار موی دریافت گردد امکانات معاینات دقیق از نقطه نظر ذیل وجود دارد.

۱- آیا موی است یا تارهای شبیه به آن؟

۲- آیا موی طرف معاینه از انسان است یا از حیوان؟

۳- موی موجود از کدام حصه بدن انسان است؟

۴- آیا موی تحت معاینه قطع و یا کنده شده است؟

۱- باید بصورت خلاصه تذکر داد که بعضی مولفین به این عقیده است که از موی میتوان جنسیت (مردوزن) و اشخاص بالغ و اطفال را نیز از هم تفکیک کرد.

نکات قابل دقت در مشاهده موی : با معاینه و آزمایش موی سر اشخاص میتوان (به معتاد بودن و یا عدم آن پی برد).

A. با معاینه و آزمایش موی می توان گروه خون صاحب موی را دریافت نمود

B. بعضی مسمومیت ها مانند مسمویت توسط ارسنیک را از طریق آزمایش موی خون و ناخن حتی پس

از مرگ هم انجام داد .

مثلاً: شخصی به علت نامعلومی فوت می نماید ولی بعد از مدتی کسی ادعا می نماید که متوفی توسط زهر ارسنیک به قتل رسانیده شده در همچو موارد با وجود تفسخ جسد از معاینات امعا ، موی ، ناخن جسد سم ارسنیک را می توان تشخیص نمود .

C. در محلاتیکه تاری موی مشکوک به دست می آید بهتر است پیش از دفن جسد از قسمت های مختلف بدن موهای نمونه گرفته شود تا از مقایسه موی به دست آمده از محل واقعه مشخص گردد که موی مکشوفه معلق به مقتول است یا نه؟ اگر جواب منفی باشد در این صورت واضح می گردد که موی به دست آمده از فاعل قضیه است.

(این نکته هم قابل دقت است که پس از مرگ موی دیگر رشد نمی کند و اگر هم مواردی به نظر می رسد) پس از مرگ موی دراز شده این امر به دلیل خشک شدن پوست بدن شل شدن اعضا محلی برآمدن موی خواهد بود.

ساختمان موی: یک تار موی کاملاً از سه قسمت عمده تشکیل گردیده است.

۱. پیازموی: پیاز موی از نقطه نظر های مختلف میتوان در کشف جرم موثر واقع گردد طور مثال به کمک آن میتوان گروپ خون مالک آنرا تعیین نمود. آزمایش ژنتیکی (D.N.A) را انجام دادو بلاخره از بررسی پیاز موی میتوان مشخص نمود که موی خود به خود ریخته ویا به زور کنده شده زیرا پیاز موی های که خود ریخته باشد خشک و حجرات فاقد علایم حیاتی اند .

۲. ساقه موی : ساقه موی از داخل به طرف خارج از سه قسمت تشکیل شده است .

-(A-MADULLAH) مدولا یا مغز موی

-(B-CORTEX) یا قشر بیرونی (حاوی مواد رنگی).

-(C-CUTICLR) کوتیکل که به صورت فلس مانند می باشد ساختمان قسمت های مدولا-کورتیکس و کوتیکل و قطر موی انسان با موی حیوانات . برای نمونه قطر مغز موی در همه افراد یکسان نیست در بعضی اشخاص به صورت یک رشته ودر برخی دیگر به صورت قطعه قطعه ودر بعضی هم نقطه اه مجاور هم می باشد.

از این تفاوت ها در تشخیص موی انسان از مون حیوان و نیز مقایسه موی به دست آمده از محل واقعه به اشخاص مضمون استفاده می گردد در انسان ها قطر موی نظر به سن آنها متفاوت است هر قدر شخص مستتر باشد قطر موی آن ضخیم تر خواهد بود .

۳. نوک موی: بررسی نوک موی در تشخیص اینکه موی مورد نظرتان اکنون قیچی شده و یا خیر؟ کمک می کند زیرا نوک موی های قیچی نشده تیز و شمشیر مانند است. افزون بر قطع موی های سا ف سر انسان گردد. قطع موی های سایر قسمت های بدن بیضوی - لویبای شکل می باشد .

۴. هرگاه مو های در یافت شده از محل واقعه به صورت درست جمع آوری و مورد مطالعه در مورد ذیل معلومات حاصل نموده می توانیم .

- تعلقیت موی به انسان یا حیوان- تعلق نوع موی به یک حیوان خاص .

- امکان تعلق موی به یک فرد خاص .

- در صورت متعلق بودن موی به انسان از کدام قسمت بدن (سر - روی مرام از ریش ، تنه ، نواحی انه، و اعضای تناسلی)

- خصوصیات تشریحی موی مانند: طول، رنگ، بی رنگی، رنگ شده، اصلاح شده، کنده شده، بیرون افتاده گی، خصوصیات جسم خارجی چسپیده به موی.

- گروپ خون مالک .

- طبیعی و یا مصنوعی بودن موی .

- معلوم نمودن موی با سایر الیاف مشابه موی .

بر علاوه مطالب فوق معلومات های دیگری را نیز می توان از بررسی موی به دست آورد.

- آثار موی که در محل واقعه در یافت می گردد موظف کشف جرم از دریافت آن از مسایل ذیل معلومات به دست آورده می توان .

۱- موی مرد را میتوان از موی زن تفریق و تفکیک نمود .

۲- میتوان موی اشخاص بالغ را از نابالغ تمیز نمود .

۳- تعیین زمان کنده شدن و یا بریده شدن موی که البته از طریق معاینات تخنیکی به دست می آید که البته این امر در کشف جرم کمکی زیادی می نماید .

۴- تعیین گروپ خون .

۵- زنده یا مرده بودن حجرات پیاز موی که این امر مهم به ارگان های کشف محسوب می گردد که احتمال، جبر و فشار ، آثار مجادله و کشمکش جرم حین وقوع جرم بر ملا می سازد .

زننده یا مرده بودن ریشه یا پیاز موی به یکی از حالات سه گانه ذیل مرتبط می گردد .

الف: اگر ریشه موی های پیدا شده زنده باشد مسلم می گردد که این موه ها به خودی خود نه افتاده بلکه کنده شده .

ب: اگر ریشه موی به دست آمده مرده باشد این امر نشان دهنده آنست که موه ها به خودی خود افتاده بدون دخالات صاحب موی

ج: اگر ریشه موی بعضی از موها زنده و بعضی مرده باشند در این حالت مسلم می گردد چه زنده و یا چه مرده آن به زور جبر کنده شده است.

دندان

الف_ آثار دندان و استفاده از آن در کشف جرایم

(۱) شناسایی اشخاص از روی دندانها :

بقایای اجساد سوخته یا مثله شده و همچنین استخوان ها به کمک بررسی سوابق دندانها بهتر می تواند شناسایی شود . افراد بزرگ سال دارای (۳۲) دندان می باشد ترتیب و ترکیب و فورم دندانها کشیده شده و تغییرات انجام شده روی آنها مانند پر کردن، پوش کردن و صدها اشکال مختلف آن موجب شناسایی بهتر افراد می گردد.

بنابر این هر انسان دندان مخصوص خود را دارد بر علاوه هر کدام از دندانها دارای خصوصیت، شکل، و کارکرد مخصوص خود است از یک دیگر متمایز هستند .

عوامل چند در تغییر وضعیت دندانها موثر است این عوامل عبارت اند از:

الف : بالا رفتن سن

ب: عمر دندان

ج: پر شدن یا کشیدن دندان

اگر یکی از دندان های کشیده شود نه تنها از لحاظ جسمی و زنده گی بلکه از نظر جنایی وضع مختص به خود را بیشتر آشکار میسازد هرگاه تمام دندانها ی شخص کشیده شود تغییرات مهمی در ساختمان فگین(الاشه)دهان و طرز صحبت نمودن ایجاد مینماید .

به اثر فوت یا مرگ که به مرور زمان رنگ دندانها تغییر می یابد یعنی رنگ دندانها از سفیدی به زردی می گراید .

- عامل حرارت در حرارت های بالاتر از ۱۰۰ الی ۱۵۰ درجه دندانها ترگیده گی پیدا میکند و در سردی زیر ۲۰۰ درجه دندانها تیره رنگ میشوند.

- درسنامه هوایی یا انفجار همه اعضای بدن اگر بسوزد صرف دندانها سالم باقی میماند بناً دندان مهمترین مدرک مادی مربوط به انسان است.
- (ب) اطلاعاتی که از مطالعه دندان ها درکشف جرم استفاده میشود
- ۱- آیا نسج (توته استخوان) بدست آمد دندان است؟ بدین وسیله میتوان دندان را از سایر استخوان ویا اعضای غضروفی فرق کرد.
 - ۲- دندان بدست آمده از انسان است ویا از حیوان.
 - ۳- دندان بدست آمده طبیعی است یا غیرطبیعی یا طفلی
 - ۴- دندان سالم است یا مریضی
 - ۵- // طبیعی است یا مصنوعی
 - ۶- صاحب دندان دارای کدام شغل وپیشه است (خیاط ، عکاس ، مسگر)
 - ۷- دندان شخص بالغ است یا نابالغ
 - ۸- دندان مرد است یا زن
 - ۹- از روی دندان میتوان سن شخص را تعیین کرد.
 - ۱۰- // // انواع مریضی را تثبیت کرد.
 - ۱۱- // // نژاد را پی برد.
 - ۱۲- // // سن ۱۳الی ۲۵سالگی را تعیین کرد.
 - ۱۳- // // تشخیص اعتیاد را تثبیت کرد.
- دندان گرفتگی وبه اصطلاح (چک زدن)
- محل وعلایم آثار دندان
- آثار دندان گرفتگی بروی بدن
- آثار دندان گرفتگی بروی بدن متضرر
- دندان گرفتگی ناشی از خود ازاری

کار عملی: اخذ پل پا توسط گچ

مواد مورد ضرورت :

- گچ
- قالب
- کمره

طریقه اخذ خون و سایر افرازات بدن :

مواد مورد ضرورت :

- صوابک
- تیوپ شیشه یی
- خریطه های کاغذی

قضیه فرضیه (۵): شیرین و صنوبر نامان حینکه از کمر بند شهر ذریعه یکعراده موتر کرولا عبور مینمودند به قوماندان پوسته اطلاع رسیده که هردوتن یکمقدار مواد مخدر را دریدن خویش ماهرانه جابجا نموده و میخواستند به شهر کابل انتقال نمایند. وقتیکه موظفین پوسته امنیتی کمر بند موتر ار متوقف نمودند کارمند جنای درانجا موجود بوده اما پولیس اناثیه موجود نمیشد. درجریان تلاشی واسطه نقلیه درداله موتر جسد یکتن طبقه اناث کشف گردید که دربوری سفید جابجا گردیده بود. در ادامه تلاشی ازهمین موتر دو قبضه کارد خون آلود نیز کشف گردیده است.

سوال :

- کارمند جنایی به چنوع اجراءات متوصل گردد؟
 - با دوتن خانمها چه باید کرد؟
 - دوتن زنان را چطور باید تلاشی کرد؟
 - با جسد چه باید کرد؟
 - با دو قبضه کارد چه باید کرد؟
 - آثار یکه قابل مستند سازی و حفظ میباشد کدام ها اند/
 - در مجموع قضایای کشف شده اجراءات خویشرا در روشنی احکام قانون ارایه بدارید.
- برنامه آموزشی سه روزه تحت نام سیمینار بررسی محل واقعه حاوی سه فصل شامل نظر عمومی تراسولوزی ، مشاهدات علمی و عملی ، نشان انگشت ، پل پای ، خون ، موی ، سلاح ناریه ، افرازات بدنرا تقدیم وبه بحث گرفته شد امید درامورات یومیه خویش استفاده اعظمی نموده ونتایج اجراءات شما وقتاً فوقتاً مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت .

به امید موفقیت های هر چه بیشتر شما

ماخذ:

- اساسات علمى كشف و تحقيق :-محمد عظيم فاريابى عضو كترول و مراقبت ستره محكمه
- كريمناستىك :- محمد عمر بيرك زى عضو شورى على ستره محكمه ج ۱۱
- كريمناستىك :- محمد فاروق گل بهارى مشاور حقوقى سازمان بين المللى انكشاف حقوق آيد لو
- لكچر نوت : - رياست كريمناستىك رياست ع مبارزه با جريم وزارت امور داخله ج ۱۱